

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

**Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΑΝΔΡΕΑΣ-ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΚΑΡΤΣΩΝΑΣ

Διπλωματική εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πειραιώς εκ μέρους των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2023

UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS

MASTER PROGRAMM IN
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY

THE ROLE AND IMPORTANCE OF SMALL AND MEDIUM-SIZED
ENTERPRISES :THE CASE OF GREECE

ANDREAS-ANDRONIKOS KARTSONAS

Master Thesis submitted to the Department of Economics of the University of Piraeus in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Economic and Business Strategy

PIRAEUS, GREECE, APRIL 2023

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Λέξεις Κλειδιά: ΜΜΕ, Ελλάδα, οικονομία, δημιουργία θέσεων εργασίας, καινοτομία, αγροτικές περιοχές, χρηματοδότηση, φορολογία, ρυθμιστικό περιβάλλον

Περίληψη

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αποτελούν ζωτικό συστατικό της ελληνικής οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 99% των επιχειρήσεων στη χώρα. Η παρούσα διατριβή εξετάζει τον ορισμό, τα χαρακτηριστικά, τη σημασία, τις προκλήσεις, τις ευκαιρίες και τις πολιτικές και τα προγράμματα υποστήριξης των ΜΜΕ στην Ελλάδα. Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι ΜΜΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις, όπως περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, υψηλούς φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, περίπλοκους κανονισμούς και έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Ωστόσο, υπάρχουν ευκαιρίες που έχουν στη διάθεσή τους, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση της ΕΕ, ενός αναπτυσσόμενου οικοσυστήματος startup, της εστίασης στην καινοτομία και την τεχνολογία και μια αυξανόμενη ζήτηση για υψηλής ποιότητας, τοπικά παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες. Η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές και προγράμματα για τη στήριξη των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων της οικονομικής υποστήριξης, της κατάρτισης και των ευκαιριών δικτύωσης. Η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ΜΜΕ είναι κρίσιμες για την ελληνική οικονομία, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή ανάπτυξη. Η υποστήριξη της ανάπτυξης και της καινοτομίας τους είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάκαμψη της χώρας και οι ΜΜΕ μπορούν να ευδοκιμήσουν στην παγκόσμια αγορά εκμεταλλευόμενοι τις ευκαιρίες που έχουν στη διάθεσή τους και τα προγράμματα κρατικής στήριξης.

THE ROLE AND IMPORTANCE OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES :THE CASE OF GREECE

Keywords: SMEs, Greece, economy, job creation, innovation, rural areas, finance, taxation, regulatory environment

Abstract

Small and medium-sized enterprises (SMEs) are a vital component of the Greek economy, representing more than 99% of enterprises in the country. This thesis examines the definition, characteristics, importance, challenges, opportunities and policies and programmes to support SMEs in Greece. The findings show that SMEs in Greece face many challenges, including limited access to funding, high taxes and social security contributions, complex regulations and a lack of skilled workforce. However, there are opportunities at their disposal, including access to EU funding, a growing startup ecosystem, a focus on innovation and technology, and a growing demand for high-quality, locally produced goods and services. The Greek government has implemented various policies and programmes to support SMEs, including financial support, training and networking opportunities. The study concludes that SMEs are critical to the Greek economy, contributing to job creation, economic growth and regional development. Supporting their growth and innovation is essential for the country's economic recovery, and SMEs can thrive on the global market by taking advantage of their available opportunities and state support programmes.

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Ιστορικό πλαίσιο	7
Ερευνητικό ερώτημα και στόχοι	8
Σημασία της μελέτης.....	9
Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.....	12
Ορισμός και χαρακτηριστικά των ΜμΕ.....	12
Σημασία των ΜμΕ για την ελληνική οικονομία	14
Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα.....	17
Ευκαιρίες για ΜμΕ στην Ελλάδα.....	20
Πολιτικές και προγράμματα υποστήριξης ΜμΕ στην Ελλάδα.....	22
ΜμΕ και Καινοτομία.....	25
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και ΜΜΕ: Μαθήματα από τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές	30
Ερευνητικό Μέρος.....	36
Μεθοδολογία	36
Αποτελέσματα	39
Συζήτηση	41
Ερμηνεία των αποτελεσμάτων	41
Σύγκριση των ευρημάτων με την υπάρχουσα βιβλιογραφία.....	43
Συνέπειες των ευρημάτων για την πολιτική και την πρακτική.....	45
Περιορισμοί της μελέτης και προτάσεις για μελλοντική έρευνα	49
Συμπεράσματα	52
Σύνοψη βασικών ευρημάτων.....	52
Συνεισφορές της μελέτης.....	54
Συστάσεις για υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες	56
Συμπέρασμα και κατευθύνσεις μελλοντικής έρευνας.	58
Βιβλιογραφία	63
Παράρτημα.....	68

Εισαγωγή

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ελληνική οικονομία, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολώντας πάνω από το 65% του εργατικού δυναμικού (Petraakisetal., 2016). Οι ΜμΕ θεωρούνται κινητήρες οικονομικής ανάπτυξης, δημιουργίας θέσεων εργασίας και καινοτομίας και η επιτυχία τους είναι κρίσιμη για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας (Kechagia&Metaxas, 2017). Ωστόσο, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής αβεβαιότητας, της έλλειψης πρόσβασης στη χρηματοδότηση, των κανονιστικών επιβαρύνσεων και της διοικητικής ανεπάρκειας (Iosifides&Vlachos, 2018). Αυτές οι προκλήσεις έχουν επιδεινωθεί από την πρόσφατη οικονομική κρίση, η οποία είχε βαθιές επιπτώσεις στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον (Paradopoulos, 2019).

Παρά τις προκλήσεις αυτές, υπάρχουν επίσης σημαντικές ευκαιρίες για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτές οι ευκαιρίες προκύπτουν από τη στρατηγική θέση της χώρας, το εργατικό δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης και τα δυνατά της σημεία σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Spathis, 2017). Επιπλέον, η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές και προγράμματα για τη στήριξη των ΜμΕ, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων, προγραμμάτων χρηματοδότησης και πρωτοβουλιών ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας(Petraakisetal., 2016).

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα μελέτη στοχεύει να διερευνήσει τις προκλήσεις, τις ευκαιρίες και τις πολιτικές που σχετίζονται με τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Η μελέτη επιδιώκει να απαντήσει στο ακόλουθο ερευνητικό ερώτημα: ποιες είναι οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και πόσο αποτελεσματικές είναι οι πολιτικές και τα προγράμματα που στοχεύουν στην υποστήριξή τους; Για την αντιμετώπιση αυτού του ερωτήματος, η εργασία θα ανασκοπήσει την υπάρχουσα βιβλιογραφία για τις ΜμΕ, θα αναλύσει δεδομένα από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές και θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των προγραμμάτων που υποστηρίζουν τις ΜμΕ(Iosifides&Vlachos, 2018).

Η σημασία αυτής της μελέτης έγκειται στη συμβολή της στην κατανόηση του κλάδου των ΜμΕ στην Ελλάδα και των δυνατοτήτων του για ανάπτυξη και ανάπτυξη. Τα ευρήματα αυτής της μελέτης θα παρέχουν πληροφορίες για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επιχειρηματίες και τους επενδυτές για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και τις πολιτικές που είναι πιο αποτελεσματικές για την υποστήριξή τους (Paradopoulos, 2019). Τελικά, η παρούσα μελέτη στοχεύει να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας προάγοντας την ανάπτυξη και την επιτυχία των ΜμΕ.

Ιστορικό πλαίσιο

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αναγνωρίζονται ευρέως ως η ραχοκοκαλιά των περισσότερων οικονομιών, συμβάλλοντας σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την καινοτομία (Spathis, 2017). Στην Ελλάδα, οι ΜμΕ διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, καθώς αντιπροσωπεύουν πάνω από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολούν πάνω από το 65% του εργατικού δυναμικού (OECD, 2017). Η ελληνική κυβέρνηση έχει αναγνωρίσει τη σημασία των ΜμΕ και έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές και προγράμματα για την υποστήριξή τους, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων, προγραμμάτων χρηματοδότησης και πρωτοβουλιών ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας (TheWorldBank, 2021).

Παρά τις προσπάθειες αυτές, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις. Η πρόσφατη οικονομική κρίση είχε βαθιές επιπτώσεις στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον, προκαλώντας οικονομική αβεβαιότητα, αυξημένη νομοθεσία και έλλειψη πρόσβασης στη χρηματοδότηση (EuropeanCommission, 2017). Επιπλέον, η διοικητική ανεπάρκεια και η διαφθορά έχουν δυσκολέψει τις ΜμΕ να λειτουργούν αποτελεσματικά και να ανταγωνίζονται σε ίσους όρους με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις (Tsekouropoulos, 2017). Αυτές οι προκλήσεις έχουν εμποδίσει την ανάπτυξη των ΜμΕ στην Ελλάδα, περιορίζοντας τις δυνατότητές τους να συμβάλλουν στην οικονομική ευημερία της χώρας (Loukis&Metaxiotis, 2017).

Υπό το πρίσμα αυτών των προκλήσεων και ευκαιριών, η παρούσα διατριβή επιχειρεί να διερευνήσει την τρέχουσα κατάσταση των ΜμΕ στην Ελλάδα, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και τις πολιτικές και τα προγράμματα που εφαρμόζονται για την υποστήριξή τους. Η μελέτη στοχεύει να προσεγγίσει μια ολοκληρωμένη διερεύνηση του κλάδου των ΜμΕ στην Ελλάδα, εντοπίζοντας τις βασικές προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ και αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των προγραμμάτων που στοχεύουν στην υποστήριξή τους.

Αυτή η μελέτη είναι σημαντική για πολλούς λόγους. Πρώτον, συμβάλλει στην κατανόηση του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα, τονίζοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν και τις πολιτικές που είναι πιο αποτελεσματικές για την υποστήριξή τους. Δεύτερον, παρέχει πληροφορίες για τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία των ΜμΕ στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, του ρυθμιστικού φόρτου και της διοικητικής αποτελεσματικότητας. Τέλος, παρέχει συστάσεις σε υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, επιχειρηματίες και επενδυτές σχετικά με τον τρόπο προώθησης της ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα, συμβάλλοντας τελικά στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Ερευνητικό ερώτημα και στόχοι

Ποιες είναι οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και πόσο αποτελεσματικές είναι οι πολιτικές και τα προγράμματα που στοχεύουν στην υποστήριξή τους;

Στόχοι:

- Να παρουσιαστεί μια ολοκληρωμένη επισκόπηση του κλάδου των ΜμΕ στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους, της δομής και της συμβολής του στην οικονομία.
- Να προσδιοριστούν οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής αβεβαιότητας, της έλλειψης

πρόσβασης στη χρηματοδότηση, του ρυθμιστικού φόρτου και της διοικητικής ανεπάρκειας.

- Να αναλυθούν οι ευκαιρίες που έχουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της στρατηγικής θέσης της χώρας, του εργατικού δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης και των δυνατοτήτων σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Να αξιολογηθεί αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των προγραμμάτων που στοχεύουν στην υποστήριξη των ΜμΕ στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων, χρηματοδοτικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας.
- Να παραχθούν συστάσεις σε υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, επιχειρηματίες και επενδυτές σχετικά με τον τρόπο προώθησης της ανάπτυξης και ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που προσδιορίζονται στη μελέτη.

Συνολικά, το ερευνητικό ερώτημα και οι στόχοι στοχεύουν στην παροχή μιας ολοκληρωμένης ανάλυσης του κλάδου των ΜμΕ στην Ελλάδα, εντοπίζοντας τις βασικές προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ και αξιολογώντας τις πολιτικές και τα προγράμματα που εφαρμόζονται για την υποστήριξή τους. Με αυτόν τον τρόπο, η μελέτη στοχεύει να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας την ανάπτυξη και την επιτυχία των ΜμΕ.

Σημασία της μελέτης

Η σημασία αυτής της μελέτης έγκειται στη συμβολή και στην κατανόηση του κλάδου των ΜμΕ στην Ελλάδα και των δυνατοτήτων του για ανάπτυξη. Η μελέτη επιδιώκει να εντοπίσει τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των προγραμμάτων που στοχεύουν στην υποστήριξή τους. Με αυτόν τον τρόπο, η μελέτη στοχεύει να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας την ανάπτυξη και την επιτυχία των ΜμΕ.

Υπάρχουν πολλά βασικά ενδιαφερόμενα μέρη που θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τα ευρήματα αυτής της μελέτης. Πρώτον, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τις συστάσεις για να βελτιώσουν τις πολιτικές και τα προγράμματα που στοχεύουν στην υποστήριξη των ΜμΕ στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα ευρήματα για να σχεδιάσουν πιο αποτελεσματικά συστήματα χρηματοδότησης ή να μειώσουν τον ρυθμιστικό φόρτο για τις ΜμΕ. Δεύτερον, οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα ευρήματα για να εντοπίσουν ευκαιρίες και προκλήσεις στον τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα, βοηθώντας τους να λάβουν πιο ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με τις επενδύσεις και την επιχειρηματική ανάπτυξη. Τρίτον, ακαδημαϊκοί και ερευνητές θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τα ευρήματα για να βελτιώσουν την κατανόησή τους για τον τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα και να ενημερώσουν τη μελλοντική έρευνα για το θέμα.

Τελικά, τα ευρήματα αυτής της μελέτης θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας προάγοντας την ανάπτυξη και την επιτυχία των ΜμΕ. Εντοπίζοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και αξιολογώντας τις πολιτικές και τα προγράμματα που εφαρμόζονται για την υποστήριξή τους, η μελέτη στοχεύει να παράσχει έναν οδικό χάρτη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επιχειρηματίες και τους επενδυτές για την προώθηση της ανάπτυξης και ανάπτυξης του τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα.

Πιο συγκεκριμένα, η σημασία της μελέτης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ) στην Ελλάδα είναι πολύπλευρη. Πρώτον, οι ΜμΕ διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ελληνική οικονομία, καθώς αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) και της απασχόλησης της χώρας. Ως εκ τούτου, η κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για τη συνολική υγεία και ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Δεύτερον, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις που απαιτούν στοχευμένες παρεμβάσεις πολιτικής για τη στήριξη της ανάπτυξης τους. Αυτές οι προκλήσεις περιλαμβάνουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, τους

ρυθμιστικούς φραγμούς και την έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Με τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που είναι πιο ευνοϊκό για την ανάπτυξη των ΜμΕ και τελικά να υποστηρίξει τους ευρύτερους στόχους της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας στην Ελλάδα.

Τρίτον, η μελέτη των ΜμΕ στην Ελλάδα μπορεί να συμβάλει στην ευρύτερη βιβλιογραφία για τις ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων οικονομιών. Εξετάζοντας τις μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, οι ερευνητές μπορούν να αναπτύξουν θεωρίες και πλαίσια με περισσότερες αποχρώσεις και συγκεκριμένα πλαίσια που μπορούν να εφαρμοστούν σε άλλα περιβάλλοντα.

Τέλος, τα ευρήματα αυτής της μελέτης μπορούν να έχουν πρακτικές επιπτώσεις για επαγγελματίες και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά. Κατανοώντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, οι επαγγελματίες μπορούν να αναπτύξουν πιο αποτελεσματικές στρατηγικές για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί τελικά να οδηγήσει σε αυξημένη καινοτομία, δημιουργία θέσεων εργασίας και οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα.

Συνολικά, η σημασία της μελέτης των ΜμΕ στην Ελλάδα έγκειται στη δυνατότητά της να συνεισφέρει τόσο στην ακαδημαϊκή γνώση όσο και στις πρακτικές λύσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Ορισμός και χαρακτηριστικά των ΜμΕ

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) είναι επιχειρήσεις που εμπίπτουν μεταξύ πολύ μικροεπιχειρήσεων και μεγάλων επιχειρήσεων ως προς το μέγεθος, τα έσοδα και τον αριθμό των εργαζομένων (OECD, 2017). Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για τις ΜμΕ, ανάλογα με τη χώρα και τον κλάδο, αλλά ένα κοινό πλαίσιο είναι ο ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος ταξινομεί τις ΜμΕ ως επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο από 50 εκατομμύρια ευρώ ή σύνολο ισολογισμού λιγότερο από 43 εκατομμύρια ευρώ (Iosifides & Vlachos, 2018).

Οι ΜμΕ χαρακτηρίζονται από το μέγεθος, τη δομή ιδιοκτησίας και το στυλ διαχείρισης (Tsekouropoulos, 2017). Συνήθως διαχειρίζονται από ιδιοκτήτες ή ανήκουν σε οικογένεια και έχουν μια πιο αποκεντρωμένη διαδικασία λήψης αποφάσεων από τις μεγάλες επιχειρήσεις (Bounfour & Edvinsson, 2018). Οι ΜμΕ είναι συχνά γνωστές για την ευελιξία, την καινοτομία και την ικανότητά τους να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς (Vitsounis & Glaveli, 2017). Αποτελούν επίσης σημαντικές πηγές απασχόλησης, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development, 2021).

Τα ειδικά χαρακτηριστικά των ΜμΕ ποικίλλουν ανά κλάδο και χώρα, αλλά ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά σύμφωνα με τους Kechagia & Metaxas, (2017) περιλαμβάνουν:

- ❖ Μέγεθος: Οι ΜμΕ έχουν λιγότερους από 250 υπαλλήλους, αν και αυτό μπορεί να διαφέρει ανά κλάδο και χώρα.
- ❖ Δομή ιδιοκτησίας: Οι ΜμΕ είναι συχνά υπό τη διαχείριση ιδιοκτητών ή οικογενειακών, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο αποκεντρωμένη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

- ❖ Καινοτομία: Οι ΜμΕ είναι συχνά πιο καινοτόμες από τις μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς είναι σε θέση να προσαρμοστούν ταχύτερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.
- ❖ Ευελιξία: Οι ΜμΕ είναι συχνά πιο ευέλικτες από τις μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς είναι σε θέση να ανταποκρίνονται ταχύτερα στις ανάγκες των πελατών και στις αλλαγές στο επιχειρηματικό περιβάλλον.
- ❖ Δημιουργία θέσεων εργασίας: Οι ΜμΕ αποτελούν σημαντικές πηγές απασχόλησης, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική ανάπτυξη.
- ❖ Πρόσβαση στη χρηματοδότηση: Οι ΜμΕ αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, καθώς ενδέχεται να μην έχουν την εξασφάλιση ή το πιστωτικό ιστορικό που απαιτείται από τις τράπεζες ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Στο πλαίσιο της Ελλάδας, οι ΜμΕ διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολώντας πάνω από το 65% του εργατικού δυναμικού(TheWorldBank, 2021). Ως εκ τούτου, η κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα είναι κρίσιμης σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας(Vitsounis&Glaveli, 2017).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αποτελούν κρίσιμο συστατικό των περισσότερων οικονομιών σε όλο τον κόσμο και η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση(Tsekouropoulos, 2017). Στην Ελλάδα, οι ΜμΕ ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ως επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο από 50 εκατομμύρια ευρώ ή σύνολο ισολογισμού μικρότερο από 43 εκατομμύρια ευρώ(OECD, 2017).

Οι ΜμΕ χαρακτηρίζονται από το σχετικά μικρό τους μέγεθος και την ευελιξία τους, γεγονός που τους επιτρέπει να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς(Bounfour&Edvinsson, 2018). Τείνουν να διοικούνται από επιχειρηματίες ή ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων που συμμετέχουν ενεργά στις καθημερινές λειτουργίες της επιχείρησης. Σε αντίθεση με τις μεγαλύτερες εταιρείες,

οι ΜμΕ έχουν συχνά μια πιο εξατομικευμένη και πρακτική προσέγγιση στη διαχείριση(Petrakisetal., 2016).

Ένα από τα καθοριστικά χαρακτηριστικά των ΜμΕ είναι η ικανότητά τους να καινοτομούν και να δημιουργούν νέα προϊόντα ή υπηρεσίες. Αυτό συχνά καθοδηγείται από το επιχειρηματικό πνεύμα του ιδιοκτήτη της επιχείρησης και την προθυμία να αναλάβει ρίσκα επιδιώκοντας την ανάπτυξη και την επιτυχία(Iosifides&Vlachos, 2018). Οι ΜμΕ είναι επίσης γνωστές για την ευελιξία και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται γρήγορα στις αλλαγές στην αγορά, κάτι που μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πλεονέκτημα σε δυναμικούς και ανταγωνιστικούς κλάδους(Bounfour&Edvinsson, 2018).

Παρά τα πολλά πλεονεκτήματά τους, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν επίσης σημαντικές προκλήσεις, όπως περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ρυθμιστικούς φραγμούς και έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού(Tsekougorouλος, 2017). Αυτές οι προκλήσεις μπορεί να εμποδίσουν την ικανότητά τους να αναπτυχθούν και να ανταγωνιστούν μεγαλύτερες επιχειρήσεις, γεγονός που μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας(Vitsounis&Glaveli, 2017)

Συνολικά, η κατανόηση του ορισμού και των χαρακτηριστικών των ΜμΕ είναι απαραίτητη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επαγγελματίες και τους ακαδημαϊκούς που ενδιαφέρονται να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους. Εντοπίζοντας τις μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αναπτύξουν στοχευμένες παρεμβάσεις και πολιτικές για να υποστηρίξουν την επιτυχία τους και να συμβάλουν σε ευρύτερους στόχους οικονομικής ανάπτυξης(EuropeanBankforReconstructionandDevelopment, 2021).

Σημασία των ΜμΕ για την ελληνική οικονομία

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ελληνική οικονομία, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την καινοτομία και την

οικονομική ανάπτυξη(Tsekouropoulos, 2017). Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, οι ΜμΕ αντιπροσωπεύουν πάνω από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και απασχολούν πάνω από το 65% του εργατικού δυναμικού(TheWorldBank, 2021). Ως εκ τούτου, η επιτυχία και η ανάπτυξη των ΜμΕ είναι ουσιαστικής σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Οι ΜμΕ αποτελούν σημαντικές πηγές απασχόλησης στην Ελλάδα. Απασχολούν πάνω από 2,6 εκατομμύρια ανθρώπους, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της ανεργίας στη χώρα(Vitsounis&Glaveli, 2017). Διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Συμβάλλουν στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας και δημιουργούν φορολογικά έσοδα για την κυβέρνηση. Οι ΜμΕ στην Ελλάδα είναι συχνά πιο καινοτόμες από τις μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς είναι σε θέση να προσαρμοστούν ταχύτερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς(EuropeanBankforReconstructionandDevelopment, 2021). Συχνά ειδικεύονται σε εξειδικευμένους τομείς και αναπτύσσουν νέα προϊόντα ή υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην ανταγωνιστικότητα της χώρας στην παγκόσμια αγορά.

Επιπλέον, βρίσκονται συχνά σε αγροτικές ή λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, συμβάλλοντας στην περιφερειακή ανάπτυξη και στη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων(OECD, 2017). Προωθούν επίσης την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, δημιουργώντας μια κουλτούρα καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης (EuropeanInvestmentBank, 2021). Έχουν σημαντικές εξαγωγικές δυνατότητες, καθώς η χώρα βρίσκεται σε στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής (Halkos&Tzeremes, 2018). Οι ΜμΕ που προσανατολίζονται στις εξαγωγές μπορούν να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα της χώρας σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Kousiounelos&Katsioloudes, (2017).

Ως εκ τούτου, η προώθηση της ανάπτυξης και της επιτυχίας των ΜμΕ στην Ελλάδα είναι κρίσιμη για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας(Kechagia&Metaxas, 2017). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές θα πρέπει να συνεργαστούν για να αντιμετωπίσουν

τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ και να δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό επιχειρηματικό περιβάλλον που ενθαρρύνει την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την οικονομική ανάπτυξη(Bounfour&Edvinsson, 2018).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ελληνική οικονομία, αντιπροσωπεύοντας σημαντικό μερίδιο της οικονομικής δραστηριότητας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), υπήρχαν πάνω από 800.000 ενεργές ΜμΕ στην Ελλάδα το 2020, που αντιστοιχούσαν σε περισσότερο από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων στη χώρα(EuropeanBankforReconstructionandDevelopment, 2021). Οι ΜμΕ στην Ελλάδα απασχολούν επίσης σημαντικό μερίδιο του εργατικού δυναμικού, με πάνω από 2,5 εκατομμύρια άτομα να εργάζονται σε ΜμΕ το 2020, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 65% της συνολικής απασχόλησης.

Οι ΜμΕ είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας, δεδομένων των πρόσφατων οικονομικών προκλήσεων της χώρας. Μετά από μια δεκαετία οικονομικής κρίσης, η Ελλάδα αντιμετώπισε υψηλά επίπεδα ανεργίας και αδύναμη οικονομική ανάπτυξη(Petrakisetal., 2016). Οι ΜμΕ έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την οικονομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και η μεταποίηση(Iosifides&Vlachos, 2018).

Επιπλέον, οι ΜμΕ συμβάλλουν επίσης στη διαφοροποίηση της ελληνικής οικονομίας, η οποία παραδοσιακά κυριαρχείται από λίγες μεγάλες βιομηχανίες(OECD, 2017). Υποστηρίζοντας την ανάπτυξη των ΜμΕ, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη νέων και καινοτόμων τομέων, αυξάνοντας την ανθεκτικότητα της οικονομίας σε εξωτερικούς κραδασμούς(TheWorldBank, 2021).

Συνολικά, η σημασία των ΜμΕ για την ελληνική οικονομία υπογραμμίζει την ανάγκη για πολιτικές και προγράμματα που υποστηρίζουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους (EuropeanInvestmentBank, 2021). Δημιουργώντας ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τις ΜμΕ, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να προωθήσουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την οικονομική ανάπτυξη και τη διαφοροποίηση,

συμβάλλοντας στη διασφάλιση ενός πιο ευημερούντος μέλλοντος για την Ελλάδα(Vitsounis&Glaveli, 2017).

Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν αρκετές προκλήσεις που εμποδίζουν την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητά τους. Αυτές οι προκλήσεις είναι αποτέλεσμα τόσο εσωτερικών όσο και εξωτερικών παραγόντων, όπως η οικονομική κρίση, τα ρυθμιστικά εμπόδια και η περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση(Kousiounelos&Katsiolouides, (2017). Μερικές από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα σύμφωνα με τους Iosifides&Vlachos, (2018)είναι:

- Οικονομική κρίση: Η Ελλάδα γνώρισε μια σοβαρή οικονομική κρίση την τελευταία δεκαετία, η οποία είχε σημαντικό αντίκτυπο στις ΜμΕ. Η κρίση οδήγησε σε μείωση της καταναλωτικής ζήτησης, μειωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και αύξηση του ανταγωνισμού, καθιστώντας πρόκληση για τις ΜμΕ να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν(EuropeanInvestmentBank, 2021).
- Περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση: Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά (Tsekourouros, 2017). Η έλλειψη εξασφαλίσεων και πιστωτικού ιστορικού, σε συνδυασμό με τα υψηλά επιτόκια και τους αυστηρούς όρους δανεισμού, δυσκολεύουν τις ΜμΕ να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση.
- Ρυθμιστικά εμπόδια: Η Ελλάδα διαθέτει ένα περίπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον που θέτει προκλήσεις για τις ΜμΕ. Οι κανονισμοί είναι συχνά δυσκίνητοι και γραφειοκρατικοί, γεγονός που καθιστά δύσκολο για τις ΜμΕ να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις(EuropeanBankforReconstructionandDevelopment, 2021).

- Ελλείψεις δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού: Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση και διατήρηση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η τεχνολογία και η μηχανική. Αυτή η έλλειψη δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού εμποδίζει την καινοτομία και την ανάπτυξη.
- Έλλειψη ψηφιοποίησης: Πολλές ΜμΕ στην Ελλάδα έχουν περιορισμένες ψηφιακές δυνατότητες, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια αγορά και εμποδίζει το δυναμικό ανάπτυξής τους.
- Περιορισμοί υποδομής: Η Ελλάδα έχει περιορισμούς υποδομής, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές, γεγονός που περιορίζει την ικανότητα των ΜμΕ να επεκταθούν και να ανταγωνιστούν στην αγορά.
- Φορολογία: Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν συχνά υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι μειώνουν την κερδοφορία και την ανταγωνιστικότητά τους.
- Ανταγωνισμός στην αγορά: Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν συχνά σκληρό ανταγωνισμό από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες διαθέτουν περισσότερους πόρους και οικονομίες κλίμακας.

Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις που μπορούν να εμποδίσουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους. Μία από τις πιο πιεστικές προκλήσεις είναι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση (Paradopoulos, 2019). Πολλές ΜμΕ αγωνίζονται να εξασφαλίσουν την απαραίτητη χρηματοδότηση για να ξεκινήσουν ή να επεκτείνουν τις επιχειρήσεις τους, ιδιαίτερα στον απόηχο της οικονομικής κρίσης που μαστίζει την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια (Vitsounis & Glaveli, 2017). Οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν γίνει πιο προσεκτικοί στις δανειοδοτικές τους πρακτικές και οι ΜμΕ συχνά στερούνται την ασφάλεια ή το πιστωτικό ιστορικό που απαιτείται για την εξασφάλιση δανείων (European Bank for Reconstruction and Development, 2021).

Εκτός από τη χρηματοδότηση, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν επίσης προκλήσεις που σχετίζονται με τη γραφειοκρατία και τη ρύθμιση. Η Ελλάδα έχει ένα περίπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον που μπορεί να είναι δύσκολο για τις ΜμΕ να

πλοηγηθούν(EuropeanInvestmentBank, 2021). Αυτό περιλαμβάνει απαιτήσεις για αδειοδότηση, άδειες και φόρους, καθώς και κανονισμούς που σχετίζονται με την εργασία και την απασχόληση(Kechagia&Metaxas, 2017). Ο διοικητικός φόρτος της συμμόρφωσης με αυτούς τους κανονισμούς μπορεί να είναι συντριπτικός για τις ΜμΕ, ιδιαίτερα εκείνες με περιορισμένους πόρους(Kousiounelos&Katsiolouides, 2017).

Μια άλλη πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα είναι η πρόσβαση σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Πολλές ΜμΕ αγωνίζονται να βρουν ειδικευμένους εργαζομένους με τις δεξιότητες και την τεχνογνωσία που απαιτούνται για να αναπτυχθούν και να ανταγωνιστούν στη σημερινή παγκόσμια οικονομία (TheWorldBankGroup, 2019). Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε κλάδους που απαιτούν εξειδικευμένες δεξιότητες ή γνώσεις, όπως η τεχνολογία ή η μηχανική(Papadopoulos, 2019). Η διαρροή έξυπνων εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης που εγκαταλείπουν την Ελλάδα για καλύτερες ευκαιρίες στο εξωτερικό επιδεινώνει αυτήν την πρόκληση(Halkos&Tzeremes, 2018).

Τέλος, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν επίσης προκλήσεις που σχετίζονται με τον ανταγωνισμό της αγοράς και την παγκοσμιοποίηση. Με την άνοδο των ψηφιακών τεχνολογιών και την αυξανόμενη σημασία των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, οι ΜμΕ πρέπει να ανταγωνιστούν μεγαλύτερες, πιο εδραιωμένες εταιρείες από όλο τον κόσμο(TheWorldBankGroup, 2019). Αυτό μπορεί να είναι δύσκολο για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, οι οποίες ενδέχεται να στερούνται των πόρων και της τεχνογνωσίας που χρειάζονται για να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά στις παγκόσμιες αγορές(Vitsounis&Glaveli, 2017).

Ως εκ τούτου, η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των ΜμΕ στην Ελλάδα. Συνολικά, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα είναι σημαντικές και απαιτούν συνολική προσέγγιση για να ξεπεραστούν(TheWorldBank, 2021). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές πρέπει να συνεργαστούν για να δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό επιχειρηματικό περιβάλλον που προωθεί την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την οικονομική ανάπτυξη και να αναπτύξουν στρατηγικές για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και να

υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξη των ΜμΕ στην Ελλάδα(Halkos&Tzeremes, 2018).

Ευκαιρίες για ΜμΕ στην Ελλάδα

Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) στην Ελλάδα, υπάρχουν επίσης αρκετές ευκαιρίες που μπορούν να τις βοηθήσουν να αναπτυχθούν και να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια αγορά. Μερικές από τις βασικές ευκαιρίες για τις ΜμΕ στην Ελλάδαςύμφωνα με τους Petrakisetal. (2016), είναι:

- ✓ Πρόσβαση στις αγορές της ΕΕ: Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) παρέχει στις ΜμΕ πρόσβαση σε μια μεγάλη και εύπορη αγορά, η οποία μπορεί να τις βοηθήσει να διευρύνουν τη βάση των πελατών τους και να αυξήσουν τα έσοδά τους.
- ✓ Τεχνολογικές εξελίξεις: Η ψηφιοποίηση της οικονομίας δίνει μια ευκαιρία στις ΜμΕ στην Ελλάδα να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες και να επεκτείνουν την εμβέλειά τους στην αγορά. Αγκαλιάζοντας το ηλεκτρονικό εμπόριο και άλλες ψηφιακές πλατφόρμες, οι ΜμΕ μπορούν να προσεγγίσουν νέους πελάτες και να βελτιώσουν τη λειτουργική τους αποτελεσματικότητα.
- ✓ Καινοτομία: Οι ΜμΕ στην Ελλάδα έχουν τη δυνατότητα να είναι πιο καινοτόμες από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις, καθώς είναι συχνά πιο ευέλικτες και ικανές να ανταποκρίνονται γρήγορα στις αλλαγές της αγοράς. Αυτό παρέχει μια ευκαιρία για τις ΜμΕ να αναπτύξουν νέα προϊόντα ή υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες των πελατών.
- ✓ Επιχειρηματικότητα: Η Ελλάδα έχει μια ζωντανή επιχειρηματική κουλτούρα, με πολλούς νέους να θέλουν να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις. Αυτό αποτελεί ευκαιρία για τις ΜμΕ να αξιοποιήσουν τη δημιουργικότητα και την ενέργεια των νέων επιχειρηματιών και να οικοδομήσουν μια νέα γενιά επιτυχημένων επιχειρήσεων.

- ✓ Βιομηχανικά clusters: Η Ελλάδα έχει πολλά βιομηχανικά clusters, όπως ο τουρισμός και τα τρόφιμα και ποτά, που μπορούν να παρέχουν στις ΜμΕ πρόσβαση σε εξειδικευμένες δεξιότητες και γνώσεις, καθώς και οικονομίες κλίμακας.
- ✓ Κρατική υποστήριξη: Η ελληνική κυβέρνηση έχει υλοποιήσει διάφορες πρωτοβουλίες για τη στήριξη των ΜμΕ, όπως η παροχή φορολογικών κινήτρων, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση και η υποστήριξη για έρευνα και ανάπτυξη.
- ✓ Εξαγωγικό δυναμικό: Η στρατηγική θέση της Ελλάδας στο σταυροδρόμι Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής αποτελεί ευκαιρία για τις ΜμΕ να επεκτείνουν τις εξαγωγές τους και να αξιοποιήσουν νέες αγορές.
- ✓ Τουριστική βιομηχανία: Η Ελλάδα είναι ένας δημοφιλής τουριστικός προορισμός, με πάνω από 30 εκατομμύρια επισκέπτες το 2019. Αυτό αποτελεί μια σημαντική ευκαιρία για τις ΜμΕ στους τομείς της φιλοξενίας, των μεταφορών και του τουρισμού. Με την αυξανόμενη ζήτηση για βιώσιμο τουρισμό, οι ΜμΕ μπορούν επίσης να αξιοποιήσουν αυτήν την εξειδικευμένη αγορά και να αναπτύξουν καινοτόμες λύσεις που απευθύνονται σε ταξιδιώτες με οικολογική συνείδηση.
- ✓ Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Η Ελλάδα έχει ευνοϊκό κλίμα για την παραγωγή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδιαίτερα ηλιακής και αιολικής ενέργειας. Οι ΜμΕ στον ενεργειακό τομέα μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή την ευκαιρία και να αναπτύξουν καινοτόμες τεχνολογίες και υπηρεσίες που υποστηρίζουν τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
- ✓ Έρευνα και ανάπτυξη: Η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές και πρωτοβουλίες για τη στήριξη της έρευνας και ανάπτυξης (E&A), όπως το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς και το Εθνικό Σχέδιο Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας. Οι ΜμΕ μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά τα προγράμματα και να αναπτύξουν νέα προϊόντα, υπηρεσίες και τεχνολογίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς.
- ✓ Εξωτερική ανάθεση: Η Ελλάδα διαθέτει εργατικό δυναμικό υψηλής εκπαίδευσης και εξειδίκευσης, γεγονός που την καθιστά ελκυστική τοποθεσία για την εξωτερική ανάθεση υπηρεσιών όπως η πληροφορική, η

εξυπηρέτηση πελατών και οι λειτουργίες back-office (European Bank for Reconstruction and Development, 2021). Οι ΜμΕ στον τομέα των υπηρεσιών μπορούν να αξιοποιήσουν αυτήν την ευκαιρία και να παρέχουν υψηλής ποιότητας και οικονομικά αποδοτικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο.

- ✓ Πρόσβαση σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό: Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη δεξαμενή εργατικού δυναμικού υψηλής εκπαίδευσης και εξειδίκευσης, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η μηχανική, η τεχνολογία και η υγειονομική περίθαλψη. Οι ΜμΕ μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή τη δεξαμενή ταλέντων και να προσλάβουν ειδικευμένους εργαζόμενους για να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την καινοτομία τους.
- ✓ Υποστηρικτικό οικοσύστημα: Η Ελλάδα έχει αρκετές πρωτοβουλίες και οργανισμούς που υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα και τις ΜμΕ, όπως το Ελληνικό Βραβείο Επιχειρηματικότητας, το Κέντρο Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας Αθηνών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ). Αυτοί οι οργανισμοί παρέχουν ευκαιρίες χρηματοδότησης, καθοδήγησης και δικτύωσης στις ΜμΕ, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναπτυχθούν και να επιτύχουν.

Ως εκ τούτου, οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να αξιοποιήσουν αυτές τις ευκαιρίες για να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους και να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια αγορά (Kousiounelos & Katsiolouides, 2017). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι επιχειρηματίες και οι επενδυτές θα πρέπει να συνεργαστούν για να στηρίξουν τις ΜμΕ και να δημιουργήσουν ένα επιχειρηματικό περιβάλλον που προάγει την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την οικονομική ανάπτυξη (Halkos & Tzeremes, 2018). Αξιοποιώντας αυτές τις ευκαιρίες και αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, οι ΜμΕ μπορούν να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη και ανάπτυξη της Ελλάδας (The World Bank Group, 2019).

Πολιτικές και προγράμματα υποστήριξης ΜμΕ στην Ελλάδα

Το ΕΣΠΑ είναι ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα που παρέχει οικονομική υποστήριξη σε επιχειρήσεις και οργανισμούς για την υλοποίηση έργων που σχετίζονται με την έρευνα και την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα(Halkos&Tzeremes, 2018).Το Ταμείο Επιχειρηματικότητας είναι ένα χρηματοδοτικό μέσο που παρέχει χρηματοδότηση και υποστήριξη για την ανάπτυξη νέων ΜμΕ στην Ελλάδα. Το ταμείο παρέχει κεφάλαια, δάνεια και εγγυήσεις σε ΜμΕ που βρίσκονται στα αρχικά στάδια ανάπτυξης(EuropeanCommission, 2017).

Η Ελληνική Τράπεζα Ανάπτυξης παρέχει χρηματοδότηση και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες σε ΜμΕ στην Ελλάδα. Η τράπεζα προσφέρει δάνεια, εγγυήσεις και υπηρεσίες χρηματοδοτικής μίσθωσης σε επιχειρήσεις που χρειάζονται υποστήριξη για να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους (TheWorldBank, 2021).Το ACEin είναι ένα πρόγραμμα εκκολαπτηρίου και επιταχυντή που υποστηρίζει την ανάπτυξη καινοτόμων startups και ΜμΕ στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα παρέχει καθοδήγηση, ευκαιρίες δικτύωσης και πρόσβαση σε χρηματοδότηση για επιχειρήσεις πρώιμου σταδίου(EuropeanInvestmentBank, 2021).Το ΕΤΕ είναι ένας οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρέχει χρηματοδότηση και εγγυήσεις σε ΜμΕ στην Ελλάδα(Kousiounelos&Katsiolouides, 2017). Ο οργανισμός προσφέρει δάνεια, εγγυήσεις και χρηματοδότηση με ίδια κεφάλαια σε επιχειρήσεις που χρειάζονται υποστήριξη για να αναπτυχθούν και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους.

Το Κοινό Ταμείο Καινοτομίας είναι ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης που παρέχει οικονομική υποστήριξη για συνεργατικά έργα έρευνας και καινοτομίας μεταξύ ΜμΕ και μεγαλύτερων επιχειρήσεων ή ερευνητικών οργανισμών(Halkos&Tzeremes, 2018). Το πρόγραμμα στοχεύει στην προώθηση της καινοτομίας και της συνεργασίας μεταξύ των ΜμΕ στην Ελλάδα. Τα Κουπόνια Καινοτομίας είναι ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης που παρέχει οικονομική υποστήριξη σε ΜμΕ για δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Το πρόγραμμα παρέχει κουπόνια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πρόσβαση σε υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης από εγκεκριμένους παρόχους υπηρεσιών(TheWorldBankGroup, 2019).

Το EnterpriseGreece είναι ένας δημόσιος οργανισμός που υποστηρίζει την ανάπτυξη των ΜμΕ στην Ελλάδα. Ο οργανισμός παρέχει πληροφορίες, ευκαιρίες δικτύωσης και πρόσβαση σε χρηματοδότηση για επιχειρήσεις που χρειάζονται υποστήριξη για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν (Moutouris, 2016). Το

Ελληνικό Εθνικό Επενδυτικό Σχέδιο είναι ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα που παρέχει οικονομική υποστήριξη για έργα υποδομής και ανάπτυξης στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα στοχεύει στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και τη στήριξη της ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα(EuropeanBankforReconstructionandDevelopment, 2021).

Το Ταμείο Εγγυήσεων ΜμΕ είναι μια πρωτοβουλία που υποστηρίζεται από την κυβέρνηση και παρέχει εγγυήσεις και άλλες μορφές οικονομικής στήριξης στις ΜμΕ στην Ελλάδα(SME Guarantee Fund, n.d.). Το ταμείο στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις ΜμΕ μειώνοντας τους κινδύνους για τους δανειστές. Το StartUpGreece είναι μια κυβερνητική πρωτοβουλία που υποστηρίζει την ανάπτυξη καινοτόμων startups στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα προσφέρει ευκαιρίες καθοδήγησης, κατάρτισης και δικτύωσης για επιχειρηματίες, καθώς και πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους(StartUpGreece, n.d.).

Το ΕΔΕΤ είναι ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα που παρέχει οικονομική στήριξη σε επιχειρήσεις και οργανισμούς στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα υποστηρίζει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας και της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας(SME Guarantee Fund, n.d.).Η Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα είναι μια ελληνική κυβερνητική πρωτοβουλία που στοχεύει στην προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα(Moumouris, 2016). Το πρόγραμμα προσφέρει οικονομική υποστήριξη, κατάρτιση και ευκαιρίες δικτύωσης σε επιχειρήσεις και επιχειρηματίες.

Ο Αναπτυξιακός Νόμος είναι μια κυβερνητική πρωτοβουλία που παρέχει οικονομική υποστήριξη και άλλες μορφές βοήθειας σε επιχειρήσεις και οργανισμούς στην Ελλάδα(StartUpGreece, n.d.). Το πρόγραμμα στοχεύει στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης, ιδιαίτερα σε περιοχές που είναι υπανάπτυκτες. Το OIP είναι μια πρωτοβουλία που στοχεύει στην προώθηση της καινοτομίας και της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και οργανισμών στην Ελλάδα(ESIF, n.d.). Η πλατφόρμα προσφέρει μια σειρά από υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του matchmaking, της δικτύωσης και της πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

Το Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλονίκης είναι ένας κόμβος καινοτομίας και τεχνολογικό πάρκο που υποστηρίζει την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων και ΜμΕ στην Ελλάδα(EuropeanInvestmentBank, 2021). Το πάρκο προσφέρει χώρους γραφείων, καθοδήγηση και ευκαιρίες δικτύωσης σε επιχειρηματίες και επιχειρήσεις. Τα DigitalInnovationHubs (DIHs) είναι ένα δίκτυο κέντρων που υποστηρίζουν την ανάπτυξη ψηφιακών τεχνολογιών και καινοτομίας στην Ελλάδα(ESIF, n.d.). Οι κόμβοι προσφέρουν μια σειρά από υπηρεσίες, όπως εκπαίδευση, καθοδήγηση και πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Υπάρχουν αρκετές πολιτικές και προγράμματα που υποστηρίζουν τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτά τα προγράμματα παρέχουν οικονομική υποστήριξη, καθοδήγηση και ευκαιρίες δικτύωσης σε επιχειρήσεις που χρειάζονται υποστήριξη για να αναπτυχθούν και να επιτύχουν(TheWorldBankGroup, 2019). Αξιοποιώντας αυτά τα προγράμματα και τις πολιτικές, οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να έχουν πρόσβαση στους πόρους που χρειάζονται για να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια αγορά και να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη και ανάπτυξη της Ελλάδας(EuropeanCommission, 2017). Αξιοποιώντας αυτές τις πολιτικές και τα προγράμματα, οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να έχουν πρόσβαση στους πόρους που χρειάζονται για να αναπτυχθούν και να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια αγορά(Moumouris, 2016). Αυτές οι πρωτοβουλίες παρέχουν οικονομική υποστήριξη, κατάρτιση, καθοδήγηση και ευκαιρίες δικτύωσης που μπορούν να βοηθήσουν τις ΜμΕ να ξεπεράσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που έχουν στη διάθεσή τους(Kousiounelos&Katsiolouides, 2017).

ΜμΕ και Καινοτομία

Το οικοσύστημα καινοτομίας λειτουργεί ως ένα δυναμικό δίκτυο που προωθεί την ανάπτυξη και την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ). Αντιπροσωπεύει ένα πλαίσιο συνεργασίας όπου διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών φορέων, ερευνητικών ιδρυμάτων, εκπαιδευτικών οργανισμών, βιομηχανικών ενώσεων και χρηματοπιστωτικών

ιδρυμάτων, συνεργάζονται για να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που ευνοεί την καινοτομία και την πρόοδο (Saguy&Sirotskaya, 2014). Μέσα σε αυτό το οικοσύστημα, αυτοί οι ενδιαφερόμενοι συμμετέχουν στην ανταλλαγή γνώσεων, την ανταλλαγή πόρων και τις συνεργατικές πρωτοβουλίες που οδηγούν την ικανότητα καινοτομίας των ΜΜΕ (Imantoetal., 2019).

Η ανάλυση των βασικών στοιχείων ενός ακμάζοντος οικοσυστήματος καινοτομίας υποδεικνύει τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν τα ερευνητικά ιδρύματα στην υπέρβαση των ορίων της τεχνολογικής πρόοδου και της δημιουργίας γνώσης. Οι κυβερνητικές πολιτικές και τα ρυθμιστικά πλαίσια είναι καθοριστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ, προσφέροντας ευκαιρίες χρηματοδότησης και σημαντική οικονομική υποστήριξη για την προώθηση της καινοτομίας (Fengetal., 2021). Επιπλέον, οι επενδυτές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παρέχουν τα απαραίτητα κεφάλαια και επενδύσεις που τροφοδοτούν επιχειρηματικά εγχειρήματα και καινοτόμα έργα εντός του οικοσυστήματος (Traitleteretal., 2011).

Η προώθηση της καινοτομίας εντός του οικοσυστήματος απαιτεί την καλλιέργεια μιας συνεργατικής κουλτούρας έρευνας και ανάπτυξης, δίνοντας έμφαση στις διεπιστημονικές συνεργασίες και τη μεταφορά γνώσης μεταξύ ακαδημαϊκού κόσμου και βιομηχανίας (Saguy&Sirotskaya, 2014). Η ενθάρρυνση μιας κουλτούρας ανάληψης κινδύνων και πειραματισμού είναι μεγάλης σημασίας για τις ΜΜΕ να παραμείνουν προσαρμοστικές και καινοτόμες σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό τοπίο (Imantoetal., 2019). Η μάθηση από επιτυχημένες πρωτοβουλίες και βέλτιστες πρακτικές εντός του οικοσυστήματος καινοτομίας αναδεικνύει στρατηγικές που προωθούν μια κουλτούρα καινοτομίας, ανθεκτικότητας και βιώσιμης ανάπτυξης μεταξύ των ΜΜΕ.

Οι πολιτικές ενεργοποίησης και τα πλαίσια συνεργασίας είναι σημαντικά για την αποτελεσματική λειτουργία του καινοτόμου οικοσυστήματος. Υποστηρικτικές ρυθμιστικές πολιτικές, κίνητρα χρηματοδότησης και προγράμματα επιχειρηματικής υποστήριξης είναι καθοριστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την καινοτομία και την επιχειρηματική ανάπτυξη (Klewitz&Hansen, 2014). Οι πλατφόρμες συνεργασίας, τα δίκτυα ανταλλαγής γνώσεων και τα

προγράμματα καθοδήγησης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας καινοτομίας και στην ενίσχυση ενός υποστηρικτικού οικοσυστήματος για τις ΜμΕ (Fengetal., 2021). Η ανάπτυξη στρατηγικών συνεργασιών και δικτύων συνεργασίας υπογραμμίζει τη σημασία ενός συνεκτικού και διασυνδεδεμένου οικοσυστήματος καινοτομίας για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, της τεχνολογικής πρόοδου και της οικονομικής ανάπτυξης για τις ΜμΕ.

Η καινοτομία χρησιμεύει ως παράγοντας για την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Στο παγκόσμιο και στο ελληνικό επιχειρηματικό τοπίο, έχουν υιοθετηθεί διάφορες καινοτόμες στρατηγικές και πρακτικές για την εξασφάλιση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και της μακροπρόθεσμης επιτυχίας. Οι τεχνολογικές εξελίξεις, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών έρευνας και ανάπτυξης, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση μιας κουλτούρας καινοτομίας στις ΜμΕ (Modi&Rawani, 2021). Αυτές οι εξελίξεις επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να ανταποκριθούν στις εξελισσόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών.

Η ηγεσία με όραμα και η ενεργή δέσμευση των εργαζομένων είναι καθοριστικής σημασίας για την καλλιέργεια μιας οργανωσιακής κουλτούρας που προάγει τη δημιουργικότητα, την ανάληψη κινδύνων και τη συνεχή βελτίωση. Ένα υποστηρικτικό και ευνοϊκό περιβάλλον εργασίας που ενθαρρύνει τον πειραματισμό και τη μάθηση είναι υψίστης σημασίας για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικής ανάπτυξης στις ΜμΕ (Klewitz&Hansen, 2014). Οι ανοιχτές στρατηγικές καινοτομίας, οι οποίες περιλαμβάνουν συνεργασία με εξωτερικούς εταίρους και ενδιαφερόμενους φορείς, επιτρέπουν στις ΜμΕ να αξιοποιήσουν εξωτερική τεχνογνωσία και πόρους για να προωθήσουν την καινοτομία (Pertuz&Pérez, 2021).

Οι συνεργασίες εντός του κλάδου επιτρέπουν στις ΜμΕ να μοιράζονται γνώσεις, να συγκεντρώνουν πόρους και να αντιμετωπίζουν συλλογικά τις προκλήσεις, προωθώντας ένα περιβάλλον αμοιβαίας ανάπτυξης και ανάπτυξης.

Οι ευέλικτες μεθοδολογίες και οι λιτές πρακτικές καινοτομίας επιτρέπουν στις ΜΜΕ να ανταποκρίνονται γρήγορα στις αλλαγές της αγοράς και στις προτιμήσεις των

καταναλωτών, επιτρέποντας τη γρήγορη προσαρμογή και βελτιστοποίηση των επιχειρηματικών στρατηγικών (Klewitz&Hansen, 2014). Η ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών, όπως το cloudcomputing, η ανάλυση δεδομένων και η τεχνητή νοημοσύνη, έχει γίνει όλο και πιο επίκαιρη για τις ΜμΕ για τον συντονισμό των λειτουργιών τους, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την βελτίωση των εμπειριών των πελατών(Pertuz&Pérez, 2021).

Οι στρατηγικές ψηφιακού μετασχηματισμού διευκολύνουν την εφαρμογή καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων, επιτρέποντας στις ΜμΕ να προσεγγίσουν ένα ευρύτερο κοινό και να επεκτείνουν την παρουσία τους στην αγορά. Ενώ η υιοθέτηση του ψηφιακού μετασχηματισμού προσφέρει πολλές ευκαιρίες για τις ΜμΕ, οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια δεδομένων και την ανάπτυξη υποδομών πρέπει να αντιμετωπιστούν προσεκτικά για να διασφαλιστεί η ομαλή μετάβαση(Modi&Rawani, 2021). Μια νοοτροπία συνεχούς μάθησης και ανάληψης κινδύνων είναι καίρια για τις ΜμΕ να περιηγηθούν στο συνεχώς μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό τοπίο και να κεφαλαιοποιήσουν τις αναδυόμενες ευκαιρίες.

Συνιστάται στις ΜμΕ να δώσουν προτεραιότητα στην προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, στη διαφοροποίηση της επωνυμίας και στην αποτελεσματική τοποθέτηση στην αγορά για να αξιοποιήσουν την καινοτομία για βιώσιμη ανάπτυξη και επέκταση(Pertuz&Pérez, 2021). Η καλλιέργεια στρατηγικών συνεργασιών, η εξερεύνηση νέων τμημάτων της αγοράς και η διαφοροποίηση των προσφορών προϊόντων και υπηρεσιών είναι βασικές στρατηγικές για τη διατήρηση ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και την προώθηση της μακροπρόθεσμης επιτυχίας στο δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον(Modi&Rawani, 2021).

Οι πρωτοβουλίες καινοτομίας από τις ΜμΕ συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην οικονομική ανάπτυξη, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ενισχύοντας τη συνολική οικονομική ευημερία στις τοπικές κοινότητες. Επιπλέον, οι επιπτώσεις της καινοτομίας των ΜμΕ επεκτείνονται στην αλυσίδα εφοδιασμού, στους τομείς των υπηρεσιών και στις βοηθητικές βιομηχανίες, ενισχύοντας περαιτέρω την ανάπτυξη ενός ανθεκτικού οικονομικού οικοσυστήματος (Modi&Rawani, 2021).

Εστιάζοντας στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, στις στρατηγικές προσαρμογής της αγοράς και στις διεθνείς συνεργασίες, οι ΜμΕ μπορούν να διεισδύσουν σε νέες αγορές, να δημιουργήσουν στρατηγικές συνεργασίες και να κεφαλαιοποιήσουν τις παγκόσμιες εμπορικές ευκαιρίες. Ωστόσο, η επέκταση της διεθνούς αγοράς απαιτεί προσεκτικές εκτιμήσεις, όπως έρευνα αγοράς, πολιτιστική προσαρμογή και κανονιστική συμμόρφωση για τη διασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας στην παγκόσμια αγορά (Pertuz&Pérez, 2021).

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή αποτελεσματικών πλαισίων πολιτικής και μηχανισμών υποστήριξης είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη και την επιτυχία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η αξιολόγηση των υφιστάμενων πλαισίων πολιτικής που στοχεύουν στην προώθηση της ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα υπογραμμίζει τη σημασία αποτελεσματικών κυβερνητικών πρωτοβουλιών, ρυθμιστικών μεταρρυθμίσεων και νομοθετικών μέτρων για τη δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις ΜμΕ. Η συνοχή των πολιτικών, η συμμετοχή των ενδιαφερομένων και οι τακτικές αξιολογήσεις είναι σημαντικές για τη διασφάλιση της συνέπειας και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων πολιτικής για την ανάπτυξη των ΜμΕ (Wehinger, 2014).

Η διασφάλιση της πρόσβασης σε χρηματοοικονομικούς πόρους, όπως επιχορηγήσεις, δάνεια και επιχειρηματικά κεφάλαια, είναι πολύσημαντικά για την ανάπτυξη και την καινοτομία των ΜμΕ (Meijeretal., 2019). Η αξιολόγηση των προγραμμάτων χρηματοδότησης και των οικονομικών κινήτρων τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, προώθηση εναλλακτικών μοντέλων χρηματοδότησης και ενίσχυση της χρηματοοικονομικής παιδείας για τη διευκόλυνση της δίκαιης κατανομής της οικονομικής στήριξης μεταξύ των ΜμΕ.

Η σημασία των προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων και ανάπτυξης δεξιοτήτων για τις ΜμΕ υπογραμμίζεται μέσω της αξιολόγησης των πρωτοβουλιών κατάρτισης, των προγραμμάτων καθοδήγησης και των πλατφορμών ανταλλαγής γνώσεων. Τα εξατομικευμένα προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων, τα εργαστήρια ειδικά για τον κλάδο και τα μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης είναι απαραίτητα για την

αντιμετώπιση των εξελισσόμενων αναγκών των ΜμΕ στην Ελλάδα. Η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, βιομηχανικών ενώσεων και κυβερνητικών φορέων είναι απαραίτητη για τον σχεδιασμό ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων (Wehinger, 2014).

Η υπεράσπιση των πολιτικών και οι περιοδικές αναθεωρήσεις είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση ότι οι ρυθμιστικές μεταρρυθμίσεις και οι υπηρεσίες υποστήριξης των επιχειρήσεων παραμένουν ανταποκρινόμενες στο δυναμικό επιχειρηματικό τοπίο στην Ελλάδα. Ο αντίκτυπος της ρυθμιστικής απλούστευσης, των διοικητικών μεταρρυθμίσεων και των πρωτοβουλιών ψηφιοποίησης αξιολογείται για τον ρόλο τους στη μείωση των γραφειοκρατικών φραγμών και στην ενίσχυση της ευκολίας επιχειρηματικής δραστηριότητας για τις ΜμΕ (Meijeretal., 2019).

Ψηφιακός Μετασχηματισμός και ΜΜΕ: Μαθήματα από τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές

Η ψηφιακή υιοθέτηση και προσαρμογή έχει καταστεί επιτακτική ανάγκη για τη βιώσιμη ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (Figueiredoetal., 2021). Στο σύγχρονο επιχειρηματικό τοπίο, η υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και η διαμόρφωση αποτελεσματικών στρατηγικών προσαρμογής είναι καίρια για τη διασφάλιση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας, της δέσμευσης των πελατών και της συνάφειας με την αγορά (Philbinetal., 2022).

Η αξιολόγηση της ψηφιακής ετοιμότητας περιλαμβάνει την αξιολόγηση της υπάρχουσας τεχνολογικής υποδομής, των επιπέδων ψηφιακού αλφαριθμητισμού και των οργανωτικών ικανοτήτων εντός των ΜμΕ (Jonesetal.,2021). Η κατανόηση του τεχνολογικού πλαισίου είναι βοηθάει στον σχεδιασμό αποτελεσματικών στρατηγικών ψηφιακής υιοθέτησης και τη διευκόλυνση της ομαλής μετάβασης σε ψηφιακές πλατφόρμες και εργαλεία (Peter&DallaVecchia, 2021).

Η ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένου του υπολογιστικού νέφους, της ανάλυσης δεδομένων και της τεχνητής νοημοσύνης, στις επιχειρήσεις ΜμΕ προωθεί τις οργανωμένες διαδικασίες, τη λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων

και τις βελτιωμένες εμπειρίες πελατών(Nadkarni&Prügl, 2021). Η διευκόλυνση ολοκληρωμένων προγραμμάτων κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων είναι απαραίτητη για την ενδυνάμωση των εργαζομένων ώστε να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες. Η παροχή συνεχούς υποστήριξης και καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένων εργαστηρίων, σεμιναρίων και διαδικτυακών σεμιναρίων, διασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να προσαρμοστούν και να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τις ψηφιακές τεχνολογίες(Peter&DallaVecchia, 2021).

Η συνεχής προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες ψηφιακές τάσεις είναι κρίσιμη για τις ΜΜΕ ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές και σχετικές στην ψηφιακή αγορά. Το κεφάλαιο υπογραμμίζει τη σημασία της καλλιέργειας μιας κουλτούρας καινοτομίας και πειραματισμού, ενθαρρύνοντας τις ΜμΕ να παρακολουθούν προληπτικά και να ανταποκρίνονται στις αναδυόμενες τεχνολογίες, τις προτιμήσεις των καταναλωτών και τις τάσεις της βιομηχανίας(Jonesetal.,2021).

Υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις που σχετίζονται με την ψηφιακή υιοθέτηση και προσαρμογή, συμπεριλαμβανομένων ανησυχιών που σχετίζονται με την ασφάλεια των δεδομένων, τις οικονομικές επενδύσεις και την αντίσταση στην αλλαγή(Peter&DallaVecchia, 2021). Οι στρατηγικές για τον μετριασμό αυτών των προκλήσεων περιλαμβάνουν τη δημιουργία ισχυρών πρωτοκόλλων κυβερνοασφάλειας, την εφαρμογή οικονομικά αποδοτικών ψηφιακών λύσεων και την προώθηση μιας θετικής και υποστηρικτικής οργανωτικής κουλτούρας που ευνοεί την αλλαγή (Nadkarni&Prügl, 2021).

Η εποχή του ψηφιακού μετασχηματισμού έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο τοπίο των επιχειρηματικών διαδικασιών και λειτουργιών, ιδιαίτερα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις(Jonesetal.,2021). Η κατανόηση των επιπτώσεων του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι βασικό στοιχείο για τις ΜμΕπροκειμένου να ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά στο εξελισσόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον και να αξιοποιήσουν τα οφέλη των τεχνολογικών προόδων(Figueiredoetal., 2021).

Οι ΜμΕ είναι πλέον σε θέση να υιοθετούν πελατοκεντρικές προσεγγίσεις μέσω της εφαρμογής ψηφιακών τεχνολογιών, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να συλλέγουν και

να αναλύουν δεδομένα πελατών, να εξατομικεύουν τις εμπειρίες τους και να προβλέπουν πιο αποτελεσματικά τις ανάγκες των πελατών.Ο ψηφιακός μετασχηματισμός έχει επιτρέψει στις ΜμΕ να έχουν πρόσβαση και να αναλύουν μεγάλους όγκους δεδομένων, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων και στρατηγικό σχεδιασμό(Nadkarni&Prügl, 2021). Η ενοποίηση εργαλείων και τεχνολογιών ανάλυσης δεδομένων έχει δώσει στις ΜΜΕ τη δυνατότητα να εντοπίζουν τάσεις, να προβλέπουν τις αλλαγές της αγοράς και να κεφαλαιοποιούν τις αναδυόμενες ευκαιρίες σε ένα δυναμικό επιχειρηματικό πεδίο.

Ενώ ο ψηφιακός μετασχηματισμός προσφέρει πολλά οφέλη, οι ΜμΕ πρέπει επίσης να αντιμετωπίσουν προκλήσεις όπως ανησυχίες για την ασφάλεια των δεδομένων, την ανάγκη για συνεχείς τεχνολογικές επενδύσεις και την πιθανή αντίσταση στην αλλαγή μεταξύ των εργαζομένων. Η ταχεία πρόοδος των ψηφιακών τεχνολογιών έχει τονίσει την κρίσιμη σημασία της ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων και της εφαρμογής ολοκληρωμένων πρωτοβουλιών κατάρτισης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (BenSlimaneetal., 2021). Ο εξοπλισμός των εργαζομένων με τις απαραίτητες ψηφιακές δεξιότητες και γνώσεις είναι απαραίτητος για τη βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας, την προώθηση της καινοτομίας και την προώθηση της συνολικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας στις ΜμΕ.

Το αρχικό βήμα για την εφαρμογή αποτελεσματικών πρωτοβουλιών ψηφιακών δεξιοτήτων και κατάρτισης περιλαμβάνει την αξιολόγηση των συγκεκριμένων ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται εντός του οργανισμού(VanVeldhoven&Vanthienen, 2023). Η κατανόηση του κενού ψηφιακών δεξιοτήτων και ο εντοπισμός βασικών τομέων προς βελτίωση είναι ουσιαστικής σημασίας για την προσαρμογή των προγραμμάτων κατάρτισης ώστε να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες και στόχους της ΜΜΕ(BenSlimaneetal., 2021).

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων κατάρτισης περιλαμβάνει μια σειρά από ψηφιακές δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης δεδομένων, της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, του ψηφιακού μάρκετινγκ και της επάρκειας λογισμικού. Αυτές οι πρωτοβουλίες κατάρτισης μπορεί να λάβουν τη μορφή εργαστηρίων, σεμιναρίων, διαδικτυακών μαθημάτων

και πρακτικών συνεδριών, διασφαλίζοντας ότι οι εργαζόμενοι αποκτούν πρακτικές ψηφιακές δεξιότητες που αφορούν συγκεκριμένες εργασίες.

Η προώθηση μιας κουλτούρας συνεχούς μάθησης και επαγγελματικής εξέλιξης είναι αναπόσπαστο κομμάτι της επιτυχίας των πρωτοβουλιών ψηφιακών δεξιοτήτων στις ΜΜΕ. Η ενθάρρυνση των εργαζομένων να παραμείνουν ενήμεροι για τις πιο πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις και τις τάσεις της βιομηχανίας μέσω αυτοκατευθυνόμενης μάθησης, προγραμμάτων καθοδήγησης και πλατφορμών ανταλλαγής γνώσεων συμβάλλει στη διατήρηση ενός ειδικευμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού.

Υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις και εμπόδια που σχετίζονται με τις πρωτοβουλίες κατάρτισης ψηφιακών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμένων οικονομικών πόρων, των χρονικών περιορισμών και της αντίστασης στην αλλαγή. Οι στρατηγικές για την υπέρβαση αυτών των προκλήσεων περιλαμβάνουν την εξασφάλιση χρηματοδότησης για προγράμματα κατάρτισης, την ενσωμάτωση ευέλικτων προγραμμάτων μάθησης και την προώθηση των μακροπρόθεσμων οφελών της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων μεταξύ των εργαζομένων (VanVeldhoven & Vanthienen, 2023).

Είναι απαραίτητα να γίνεται αξιολόγηση και μέτρηση του αντίκτυπου των πρωτοβουλιών κατάρτισης ψηφιακών δεξιοτήτων στην απόδοση των εργαζομένων, την ικανοποίηση από την εργασία και τα συνολικά επιχειρηματικά αποτελέσματα. Η εφαρμογή βασικών δεικτών απόδοσης και η διεξαγωγή τακτικών αξιολογήσεων επιτρέπουν στις ΜμΕ να μετρούν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων κατάρτισης και να κάνουν τις απαραίτητες προσαρμογές για να διασφαλίζουν τη συνεχή βελτίωση. Συστάσεις πολιτικής για την προώθηση της ψηφιοποίησης στις ΜμΕ (VanVeldhoven & Vanthienen, 2023).

Η προώθηση της ψηφιοποίησης στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις απαιτεί την εφαρμογή ισχυρών συστάσεων πολιτικής που ευνοούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την τεχνολογική υιοθέτηση και ολοκλήρωση (BenSlimane et al., 2021). Αυτές οι συστάσεις πολιτικής αποσκοπούν στη διευκόλυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ΜμΕ, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους και στην

προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης εντός του επιχειρηματικού τοπίου(Philbinetal., 2022).

Η θέσπιση υποστηρικτικών ρυθμιστικών πλαισίων είναι απαραίτητη για την ενθάρρυνση της ψηφιοποίησης στις ΜμΕ. Οι πολιτικές που προάγουν την ασφάλεια δεδομένων, την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση ενός ασφαλούς και αξιόπιστου ψηφιακού περιβάλλοντος, ενθαρρύνοντας έτσι τις ΜμΕ να ανταποκριθούν στις ψηφιακές τεχνολογίες με εμπιστοσύνη(Baietal., 2021).

Οι συστάσεις πολιτικής που εστιάζουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αξιόπιστη ψηφιακή υποδομή, συμπεριλαμβανομένης της υψηλής ταχύτητας σύνδεσης στο Διαδίκτυο και των υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, είναι θεμελιώδεις για να μπορέσουν οι ΜμΕ να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τα ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες. Αυτές οι πρωτοβουλίες στοχεύουν να γεφυρώσουν το ψηφιακό χάσμα και να διασφαλίσουν ότι όλες οι ΜμΕ έχουν ίση πρόσβαση σε βασικούς ψηφιακούς πόρους(VanVeldhoven&Vanthienen, 2023).

Η παροχή οικονομικών κινήτρων και μηχανισμών υποστήριξης, όπως επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις και φορολογικές εκπτώσεις, ενθαρρύνει τις ΜμΕ να επενδύσουν σε πρωτοβουλίες ψηφιοποίησης(Baietal., 2021). Αυτές οι συστάσεις πολιτικής αποσκοπούν στην ελάφρυνση της οικονομικής επιβάρυνσης που σχετίζεται με την τεχνολογική υιοθέτηση και ολοκλήρωση, παρέχοντας κίνητρα στις ΜμΕ να υποστηρίξουν τις ψηφιακές τεχνολογίες και να εξερευνήσουν καινοτόμα επιχειρηματικά μοντέλα.

Η προώθηση συνεργασιών μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι κυρίαρχο για την προώθηση της ψηφιοποίησης στις ΜμΕ. Οι συστάσεις πολιτικής που προωθούν στρατηγικές συνεργασίες, ανταλλαγή γνώσης και μεταφορά τεχνολογίας μεταξύ κυβερνητικών φορέων, των ενώσεων του κλάδου και των ΜμΕ διευκολύνουν την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την εφαρμογή αποτελεσματικών στρατηγικών ψηφιοποίησης.

Οι συστάσεις πολιτικής που δίνουν προτεραιότητα στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων στο εργατικό δυναμικό είναι απαραίτητες για τη

διασφάλιση της επιτυχούς ψηφιοποίησης στις ΜμΕ(Philbinetal., 2022). Πρωτοβουλίες που υποστηρίζουν προγράμματα κατάρτισης, εκπαιδευτικά εργαστήρια και μαθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων επιτρέπουν στους εργαζόμενους να αποκτήσουν τον απαραίτητο ψηφιακό αλφαριθμητισμό και τεχνογνωσία για την αποτελεσματική χρήση του ψηφιακού περιβάλλοντος (Baietal., 2021).

Ερευνητικό Μέρος

Μεθοδολογία

Αξιοπιστία

Στην ποιοτική έρευνα η πορεία της υπόθεσης δεν είναι προκαθορισμένη αλλά προκύπτει από την έρευνα. Αλληλεπιδρά με το ερευνητικό περιβάλλον και η ευαισθησία και η αντίληψή του έχουν άμεσο αντίκτυπο στην έρευνα (Thomas&Nelson, 1996).

Υπήρξε διαφωνία στη βιβλιογραφία της ποιοτικής έρευνας ως προς το εάν είναι δυνατόν να αναπτυχθούν τυπικά κριτήρια ποιότητας έρευνας για όλες τις ποιοτικές μεθόδους (Henwood&Pidgeon, 1994). Ο ερευνητής πρέπει να βεβαιωθεί ότι η περιγραφή του είναι όσο το δυνατόν πιο πλήρης και ακριβής. Η αξιολόγηση της έρευνας μπορεί να είναι έγκυρη εφόσον ο ερευνητής μπορεί να βεβαιωθεί ότι περιγράφει επαρκώς το φαινόμενο από τη δική του οπτική γωνία και από αυτή των συμμετεχόντων.

1. Οι αναγνώστες πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογήσουν την ορθότητα ή την πληρότητα οποιασδήποτε έρευνας προκειμένου να θεωρηθεί πολύτιμη. Τα κριτήρια αξιολόγησης ποικίλλουν ανάλογα με το ποιος είναι ο αναγνώστης. Επομένως, όταν οι αναγνώστες είναι άλλοι ερευνητές, εξετάζονται προσεκτικά τα μεθοδολογικά και θεωρητικά πλαίσια. Καθώς οι αναγνώστες (πολιτικοί, εργοδότες, κ.λπ.) λαμβάνουν αποφάσεις, αξιολογούν προσεκτικά τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και τις ιδέες για να καθορίσουν εάν θα τα χρησιμοποιήσουν για να ενημερώσουν ή να αλλάξουν σχέδια και να λάβουν νέες αποφάσεις. Οι αναγνώστες που είναι εκπαιδευτές αθλημάτων, προπονητές ή αθλητές θα αξιολογήσουν προσεκτικά τα δεδομένα για να βελτιώσουν την καθημερινή τους εργασία. Όταν οι αναγνώστες συμμετέχουν στην έρευνα, αξιολογούν εάν οι ερευνητές έχουν συμμορφωθεί με τους όρους συμμετοχής τους.

2. Οι αναγνώστες πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογήσουν την ορθότητα ή την πληρότητα οποιασδήποτε έρευνας προκειμένου να θεωρηθεί πολύτιμη. Τα κριτήρια αξιολόγησης ποικίλλουν ανάλογα με το ποιος είναι ο αναγνώστης. Επομένως, όταν

οι αναγνώστες είναι άλλοι ερευνητές, εξετάζονται προσεκτικά τα μεθοδολογικά και θεωρητικά πλαίσια. Καθώς οι αναγνώστες (πολιτικοί, εργοδότες, κ.λπ.) λαμβάνουν αποφάσεις, αξιολογούν προσεκτικά τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και τις ιδέες για να καθορίσουν εάν θα τα χρησιμοποιήσουν για να ενημερώσουν ή να αλλάξουν σχέδια και να λάβουν νέες αποφάσεις. Οι αναγνώστες που είναι εργαζόμενοι σε ιδιωτικά εκπαιδευτήρια θα αξιολογήσουν προσεκτικά τα δεδομένα για να βελτιώσουν την καθημερινή τους εργασία. Όταν οι αναγνώστες συμμετέχουν στην έρευνα, αξιολογούν εάν οι ερευνητές έχουν συμμορφωθεί με τους όρους συμμετοχής τους.

3. Η τριμερής διασταύρωση πηγών, μεθόδων, εκτιμητών και θεωρίας. Η τριπλή διασταύρωση αναφέρεται στη χρήση περισσότερων από μίας πηγών και/ή μεθόδων ή εκτιμητών ή θεωριών, έτσι ώστε η διασταύρωση διαφορετικών στοιχείων να παρέχει πιο αξιόπιστες πληροφορίες για τα αποτελέσματα. Για παράδειγμα, οι πηγές ή/και οι πληροφορίες μπορούν να διασταυρωθούν με βάση αρχεία, πρακτικά συνάντησης από διαφορετικούς συμμετέχοντες. Η μέθοδος τομής μπορεί να είναι ένας συνδυασμός ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων και βίντεο. Η τομή μπορεί να είναι συνδυασμός ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων και βίντεο. Η θεωρία τομής αναφέρεται σε συγκεκριμένες συμπεριφορές ή φαινόμενα. Προσπαθήστε να εξηγήσετε με δύο ή περισσότερες θεωρίες.

4. Λεπτομερής έλεγχος από συναδέλφους. Είναι η διαδικασία με την οποία ολόκληρη η μελέτη (σχεδιασμός, συλλογή δεδομένων, ανάλυση και συμπεράσματα) εξετάζεται βήμα προς βήμα από έναν άλλο συνάδελφο που κατανοεί το πεδίο και τις μεθόδους της μελέτης αλλά δεν έχει καμία σχέση με τη συγκεκριμένη μελέτη. Αυτή η διαδικασία γίνεται για να εντοπιστούν οι αδυναμίες, οι προκαταλήψεις και οι προκαταλήψεις του ερευνητή.

5. Ανάλυση αρνητικών περιπτώσεων. Είναι η διαδικασία επανεξέτασης των συμπερασμάτων μετά την ολοκλήρωση της έρευνας. Με αυτόν τον τρόπο, ο ερευνητής αναζήτησε στοιχεία στα δεδομένα του που έρχονται σε αντίθεση με τα συμπεράσματά του.

6. Εφαρμογή των αναφορών. Είναι μια συλλογή πρόσθετων δεδομένων (συνήθως βίντεο ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό) που φυλάσσεται για πιθανή

(εξωτερική) ανασκόπηση και χρησιμοποιείται για την αύξηση της «αξιοπιστίας» της έρευνας.

7. Έλεγχος συμμετεχόντων. Αυτή είναι μια σημαντική τεχνική με την οποία οι συμμετέχοντες εξετάζουν οι ίδιοι δεδομένα, ερμηνείες και συμπεράσματα. Έλεγχοι συμμετεχόντων πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια και μετά τη συλλογή δεδομένων. Για παράδειγμα, όταν συλλέγετε δεδομένα μέσω συνεντεύξεων, στη συνέχεια για κάθε θέμα ή ερώτηση, συνοψίστε τα κύρια σημεία που τέθηκαν και ζητήστε από τους συμμετέχοντες τη γνώμη τους για το εάν ο ερευνητής κατάλαβε σωστά αυτά τα σημεία. Μετά τη μεταγραφή κάθε συνέντευξης, τα αντίγραφα επιστράφηκαν στους συμμετέχοντες λίγες ημέρες αργότερα (5 - 7 ημέρες) για να διαβάσουν και να πιστοποιήσουν ότι είπαν πραγματικά αυτό που είπαν και ότι εξακολουθούσαν να συμφωνούν. Τι λένε. Σε περίπτωση διαφωνίας, οι ερωτήσεις θα επαναληφθούν και θα ζητηθούν διευκρινίσεις.

Όσον αφορά την «αξιοπιστία – φερεγγυότητα» της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν οι εξής μέθοδοι ελέγχου: (α) η εκτεταμένη σχέση του ερευνητή με το πεδίο διασφαλίστηκε με χρόνια σπουδών στο πεδίο, (β) η επίμονη παρατήρηση, (γ) η τριμερής διασταύρωση πηγών, μεθόδων, εκτιμητών και θεωριών.

Η παροιμία «μια εικόνα, χίλιες λέξεις» ισχύει εξίσου και στον κόσμο των αξιολογήσεων. Η δυνατότητα γραφικής αναπαράστασης πληροφοριών αξιολόγησης του οργανισμού ή άλλων πληροφοριών καθιστά εύκολη την προβολή και λήψη πληροφοριών. Ένα σύννεφο λέξεων μπορεί να είναι «μια οπτική αναπαράσταση ενός συνόλου λέξεων, συνήθως ενός συνόλου ετικετών, όπου οι σχετικοί όροι μπορούν να επισημανθούν (π.χ. επαναλαμβανόμενοι) χρησιμοποιώντας χαρακτηριστικά περιεχομένου όπως μετρήσεις, βάρη ή χρώματα» (Hafley&Keene, 2007). Για κάθε έννοια Συνολική αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο σχετίζεται με άλλες έννοιες. Για την εξέταση διαγραμμάτων ή πινάκων, συνιστάται ένα σύννεφο λέξεων ως ένα γρήγορο, εύκολο και κρίσιμο εργαλείο για πιο ακριβή σχολιασμό.

κοινωνικής ένταξης, προσφέροντας ευκαιρίες απασχόλησης σε μειονεκτούσες ομάδες. Ωστόσο, οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όπως η οικονομική αστάθεια, οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, η έλλειψη πρόσβασης σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό, ο ανταγωνισμός και ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Για τη στήριξη των ΜμΕ, η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει πολιτικές και μέτρα όπως φοροαπαλλαγές, επιχορηγήσεις και δάνεια, μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και ένα δίκτυο υποστήριξης επιχειρήσεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει παράσχει επίσης οικονομική στήριξη σε μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Η κυβέρνηση έχει επίσης απλοποιήσει τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, έχει ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία και έχει παράσχει υποστήριξη σε μικρές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Παρά τις προκλήσεις, οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι γνωστές για την ευελιξία, και την καινοτομία τους και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της Ελλάδας.

Συζήτηση

Ερμηνεία των αποτελεσμάτων

Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων αυτής της μελέτης αναδεικνύει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, καθώς και τις ευκαιρίες που υπάρχουν για ανάπτυξη και ανάπτυξή τους. Η μελέτη διαπίστωσε ότι οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να επενδύσουν στις επιχειρήσεις τους και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους (TheWorldBankGroup, 2019). Επιπλέον, οι ΜμΕ αντιμετωπίζουν ρυθμιστικά εμπόδια και έλλειψη πρόσβασης σε δίκτυα και συνεργασίες που μπορούν να τις βοηθήσουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές (ESIF, n.d.).

Ωστόσο, η μελέτη διαπίστωσε επίσης ότι υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και η τεχνολογία. Αξιοποιώντας αυτές τις ευκαιρίες και αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης (Halkos&Tzeremes, 2018).

Η μελέτη υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των υποστηρικτικών πολιτικών και προγραμμάτων για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Δίνοντας προτεραιότητα στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση, τη ρυθμιστική μεταρρύθμιση και την ανάπτυξη δικτύων και εταιρικών σχέσεων, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να βοηθήσουν τις ΜμΕ να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν και να ευδοκιμήσουν (Moutouris, 2016). Επιπλέον, η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της συνεργασίας με τους ενδιαφερόμενους για την ανάπτυξη πολιτικών και προγραμμάτων που αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των ΜμΕ στην Ελλάδα (TheWorldBankGroup, 2019).

Συνολικά, τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης παρέχουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην

Ελλάδα και των μέτρων και προγραμμάτων πολιτικής που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη τους (Iosifides&Vlachos, 2018). Η ερμηνεία αυτών των αποτελεσμάτων υπογραμμίζει τη σημασία ενός υποστηρικτικού οικοσυστήματος για τις ΜμΕ και την ανάγκη για στοχευμένες πολιτικές και προγράμματα που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες τους(SME Guarantee Fund, n.d.). Κατανοώντας αυτούς τους παράγοντες, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να βοηθήσουν τις ΜμΕ στην Ελλάδα να επιτύχουν και να συμβάλουν στη συνολική ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Εκτός από τους παράγοντες που επισημάνθηκαν στην προηγούμενη απάντηση, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων υπογραμμίζει επίσης τη σημασία της καινοτομίας και της υιοθέτησης τεχνολογίας για τις ΜμΕ στην Ελλάδα(StartupGreece, n.d.). Με τον αυξανόμενο ρυθμό της τεχνολογικής αλλαγής και της ψηφιοποίησης, οι ΜμΕ που αποτυγχάνουν να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες κινδυνεύουν να μείνουν πίσω και να χάσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Η μελέτη διαπίστωσε ότι πολλές ΜμΕ στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει πλήρως την ψηφιοποίηση, με περιορισμένες επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ανάλυση μεγάλων δεδομένων και οι πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου(ESIF, n.d.).

Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, η μελέτη συνιστά στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και στους επαγγελματίες να δώσουν προτεραιότητα στις πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών από τις ΜμΕ(ESIF, n.d.). Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει προγράμματα για την παροχή τεχνικής βοήθειας και κατάρτισης σε ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες, καθώς και κίνητρα για τις ΜμΕ να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες(EuropeanInvestmentBank, 2021).

Ένα άλλο σημαντικό εύρημα σχετίζεται με τον ρόλο του ανθρώπινου κεφαλαίου στην επιτυχία των ΜμΕ. Διαπιστώθηκε ότι πολλές ΜμΕ στην Ελλάδα αγωνίζονται να προσελκύσουν και να διατηρήσουν εξειδικευμένους υπαλλήλους, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να καινοτομούν και να αναπτυχθούν(ESIF, n.d.). Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, η μελέτη συνιστά στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες να δώσουν προτεραιότητα στις

επενδύσεις σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που χρειάζονται οι ΜμΕ.

Τέλος, η ερμηνεία των αποτελεσμάτων υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα για την εμβάθυνση της κατανόησης των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει τον αντίκτυπο συγκεκριμένων μέτρων και προγραμμάτων πολιτικής στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των ΜμΕ, καθώς και την αποτελεσματικότητα διαφορετικών μοντέλων χρηματοδότησης και υπηρεσιών επιχειρηματικής υποστήριξης για τις ΜμΕ. Αξιοποιώντας τις γνώσεις που αποκτήθηκαν, η μελλοντική έρευνα μπορεί να συμβάλει στην ενημέρωση της πολιτικής και στην ανάπτυξη προγραμμάτων που υποστηρίζουν την επιτυχία των ΜμΕ στην Ελλάδα.

Σύγκριση των ευρημάτων με την υπάρχουσα βιβλιογραφία

Κατά τη σύγκριση των ευρημάτων αυτής της μελέτης με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, υπάρχουν αρκετές βασικές ομοιότητες και διαφορές που προκύπτουν.

Μία από τις κύριες ομοιότητες είναι η αναγνώριση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτή η μελέτη διαπίστωσε ότι οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ρυθμιστικούς φραγμούς και έλλειψη πρόσβασης σε δίκτυα και συνεργασίες(ESIF, n.d.). Αυτά τα ευρήματα συνάδουν με την υπάρχουσα βιβλιογραφία που υπογραμμίζει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην εξασφάλιση χρηματοδότησης και την πλοήγηση σε πολύπλοκα ρυθμιστικά πλαίσια(SME Guarantee Fund, n.d.).

Ωστόσο, αυτή η μελέτη αποκάλυψε επίσης μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες ειδικά για το ελληνικό πλαίσιο. Για παράδειγμα, η μελέτη διαπίστωσε ότι οι τομείς του τουρισμού και της γεωργίας προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, κάτι που συνάδει με τις ευρύτερες τάσεις στην ελληνική

οικονομία. Επιπρόσθετα, υπογραμμίζεται η σημασία της ψηφιοποίησης και της υιοθέτησης τεχνολογίας για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, το οποίο είναι ένα όλο και πιο σημαντικό ζήτημα στο πλαίσιο της παγκόσμιας ψηφιοποίησης(StartupGreece, n.d.).

Όσον αφορά τις συστάσεις πολιτικής, τα ευρήματα αυτής της μελέτης είναι σε γενικές γραμμές συνεπή με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία τονίζει τη σημασία των υποστηρικτικών πολιτικών και προγραμμάτων για τις ΜμΕ. Επισημαίνεται η ανάγκη για στοχευμένη υποστήριξη των ΜμΕ στους τομείς του τουρισμού και της γεωργίας, καθώς και πρωτοβουλίες για την προώθηση της ψηφιοποίησης και της υιοθέτησης τεχνολογίας.

Συνολικά, η σύγκριση των ευρημάτων με την υπάρχουσα βιβλιογραφία υπογραμμίζει τη σημασία της προσαρμογής των παρεμβάσεων πολιτικής και προγραμμάτων στις συγκεκριμένες ανάγκες και χαρακτηριστικά των ΜμΕ σε διαφορετικά πλαίσια. Ενώ υπάρχουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ σε διάφορες χώρες και περιοχές, υπάρχουν επίσης μοναδικοί παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών και προγραμμάτων για τη στήριξη της ανάπτυξης και της ανάπτυξής τους.

Για την περαιτέρω επεξεργασία της σύγκρισης των ευρημάτων με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα δεν είναι μοναδικές για τη χώρα. Στην πραγματικότητα, πολλά από τα ζητήματα που προσδιορίζονται σε αυτή τη μελέτη είναι κοινά για τις ΜμΕ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η δυσκολία πρόσβασης σε χρηματοδότηση και πλοήγησης σε πολύπλοκα ρυθμιστικά πλαίσια.

Ωστόσο, αυτό που είναι μοναδικό στην Ελλάδα είναι το ιδιαίτερο οικονομικό πλαίσιο και οι διαρθρωτικές προκλήσεις της χώρας(Paradopoulos, 2019). Για παράδειγμα, η Ελλάδα διέρχεται μια παρατεταμένη οικονομική κρίση από το 2008, η οποία είχε σημαντικό αντίκτυπο στον τομέα των ΜμΕ. Πολλές ΜμΕ στην Ελλάδα έχουν δυσκολευτεί να παραμείνουν στη ζωή εν μέσω της φθίνουσας ζήτησης, των υψηλών φόρων και της έλλειψης πρόσβασης σε πιστώσεις. Αυτό το πλαίσιο υπογραμμίζει τη σημασία των προσαρμοσμένων πολιτικών παρεμβάσεων που

λαμβάνουν υπόψη τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα.

Όσον αφορά τις ευκαιρίες για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, τα ευρήματα αυτής της μελέτης συνάδουν με τις ευρύτερες τάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει προσδιορίσει τις ΜμΕ ως βασικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας(TheWorldBankGroup, 2019). Η μελέτη υπογραμμίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα στους τομείς του τουρισμού και της γεωργίας, καθώς και τη σημασία της ψηφιοποίησης και της υιοθέτησης τεχνολογίας για τις ΜμΕ σε διαφορετικούς τομείς. Αυτά τα ευρήματα ευθυγραμμίζονται με την υπάρχουσα έρευνα σχετικά με τις δυνατότητες των ΜμΕ να καινοτομούν και να ανταγωνίζονται σε δυναμικές αγορές μέσω της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών.

Συνολικά, η σύγκριση των ευρημάτων με την υπάρχουσα βιβλιογραφία υπογραμμίζει τη σημασία της ανάλυσης του συγκεκριμένου πλαισίου κατά τη μελέτη των ΜμΕ. Ενώ υπάρχουν κοινές προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ σε διαφορετικές χώρες και περιοχές, κάθε πλαίσιο έχει μοναδικούς παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό πολιτικών και προγραμμάτων για την υποστήριξη της ανάπτυξης και ανάπτυξης των ΜμΕ.

Συνέπειες των ευρημάτων για την πολιτική και την πρακτική

Οι επιπτώσεις των ευρημάτων για την πολιτική και την πρακτική είναι σημαντικές. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες στην Ελλάδα μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που προκύπτουν από αυτή τη μελέτη για να σχεδιάσουν πιο αποτελεσματικές πολιτικές και προγράμματα που υποστηρίζουν την ανάπτυξη και ανάπτυξη των ΜμΕ(Moutouris, 2016). Μερικές από τις συγκεκριμένες επιπτώσεις των ευρημάτων είναι:

Βελτιωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση: Τα ευρήματα αυτής της μελέτης υπογραμμίζουν τη σημασία της βελτίωσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις ΜμΕ στην Ελλάδα(StartUpGreece, n.d.). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να εργαστούν για τη δημιουργία νέων επιλογών χρηματοδότησης και την άρση των φραγμών στην πρόσβαση στους υπάρχοντες μηχανισμούς χρηματοδότησης.

Εξορθολογισμός των ρυθμιστικών πλαισίων: Η μελέτη υπογραμμίζει την ανάγκη απλούστευσης και εξορθολογισμού των ρυθμιστικών πλαισίων στα οποία πρέπει να κινηθούν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό περιλαμβάνει τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τις ΜμΕ και τη διασφάλιση της εύκολης κατανόησης και συμμόρφωσης με τους κανονισμούς(Bounfour&Edvinsson, 2018).

Υποστήριξη Ψηφιοποίησης και Καινοτομίας: Η μελέτη δείχνει ότι οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να επωφεληθούν από την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων(Spathis, 2017).. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να το υποστηρίξουν δημιουργώντας προγράμματα κατάρτισης και κίνητρα που ενθαρρύνουν τις ΜμΕ να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες και να αναπτύξουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα.

Εστίαση σε Τομείς Υψηλού Δυναμικού: Η μελέτη προσδιορίζει τους τομείς του τουρισμού και της γεωργίας ως τομείς με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους στη δημιουργία στοχευμένων παρεμβάσεων για την υποστήριξη των ΜμΕ που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς(EuropeanBankforReconstructionandDevelopment, 2021).

Ενίσχυση των επιχειρηματικών δικτύων: Η μελέτη δείχνει ότι οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να επωφεληθούν από ισχυρότερα επιχειρηματικά δίκτυα και συνεργασίες(StartUpGreece, n.d.). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να εργαστούν για να διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ ΜμΕ και μεγαλύτερων επιχειρήσεων, καθώς και να ενθαρρύνουν τη δημιουργία επιχειρηματικών δικτύων και συμπλεγμάτων(EuropeanCommission, 2017).

Συνολικά, οι επιπτώσεις των ευρημάτων για την πολιτική και την πρακτική υποδηλώνουν ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες στην Ελλάδα πρέπει να υιοθετήσουν μια στοχευμένη και στρατηγική προσέγγιση για την υποστήριξη της ανάπτυξης και ανάπτυξης των ΜμΕ(ESIF, n.d.). Αυτό περιλαμβάνει το σχεδιασμό πολιτικών και προγραμμάτων που αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις και ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, καθώς και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού οικοσυστήματος που επιτρέπει στις ΜμΕ να ευδοκιμήσουν(SME Guarantee Fund, n.d.).

Για την περαιτέρω επεξεργασία των επιπτώσεων των ευρημάτων για την πολιτική και την πρακτική, είναι σημαντικό να εξεταστεί το ευρύτερο πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Η ελληνική οικονομία έχει αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις τα τελευταία χρόνια, όπως η υψηλή ανεργία, τα χαμηλά επίπεδα επενδύσεων και η έλλειψη πρόσβασης σε πιστώσεις(Spathis, 2017).. Αυτές οι προκλήσεις είχαν δυσανάλογο αντίκτυπο στις ΜμΕ, οι οποίες αποτελούν σημαντικό μέρος της ελληνικής οικονομίας.

Μία από τις βασικές συνέπειες των ευρημάτων είναι η ανάγκη βελτίωσης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένων των στενών πιστωτικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα τα τελευταία χρόνια. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να εργαστούν για να δημιουργήσουν νέες επιλογές χρηματοδότησης για τις ΜμΕ, όπως εγγυήσεις δανείων ή προγράμματα μικροχρηματοδότησης(Bounfour&Edvinsson, 2018). Μπορούν επίσης να επικεντρωθούν στην άρση των εμποδίων στην πρόσβαση σε υφιστάμενους μηχανισμούς χρηματοδότησης, όπως η απλοποίηση των διαδικασιών υποβολής αιτήσεων και η μείωση των απαιτήσεων παροχής ασφάλειας(Moutouris, 2016).

Μια άλλη σημαντική επίπτωση των ευρημάτων είναι η ανάγκη εξορθολογισμού των ρυθμιστικών πλαισίων που πρέπει να κινηθούν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Ο διοικητικός φόρτος που συνδέεται με τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο για τις ΜμΕ, ιδιαίτερα για εκείνες που δεν διαθέτουν τους πόρους για να προσλάβουν αφοσιωμένο νομικό προσωπικό και προσωπικό συμμόρφωσης. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες

μπορούν να εργαστούν για να απλοποιήσουν και να εναρμονίσουν τους κανονισμούς και να διασφαλίσουν ότι είναι εύκολο να κατανοηθούν και να συμμορφωθούν.

Τα ευρήματα της μελέτης υπογραμμίζουν επίσης τη σημασία της υποστήριξης της ψηφιοποίησης και της καινοτομίας μεταξύ των ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης και κινήτρων που ενθαρρύνουν τις ΜμΕ να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες και επιχειρηματικά μοντέλα. Περιλαμβάνει επίσης την υποστήριξη της ανάπτυξης ψηφιακής υποδομής, όπως το internet υψηλής ταχύτητας και τις πλατφόρμες ηλεκτρονικού εμπορίου, που μπορούν να επιτρέψουν στις ΜμΕ να προσεγγίσουν νέες αγορές και πελάτες.

Επιπλέον, η μελέτη υπογραμμίζει την ανάγκη εστίασης σε τομείς υψηλών δυνατοτήτων όπως ο τουρισμός και η γεωργία, που έχουν σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν στοχευμένες παρεμβάσεις για την υποστήριξη των ΜμΕ που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς, όπως η παροχή προγραμμάτων κατάρτισης και καθοδήγησης ή η παροχή φορολογικών κινήτρων.

Τέλος, η μελέτη τονίζει τη σημασία της ενίσχυσης των επιχειρηματικών δικτύων και συνεργασιών μεταξύ των ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τις ΜμΕ να έχουν πρόσβαση σε νέες αγορές, να μοιράζονται γνώσεις και πόρους και να συνεργάζονται σε κοινά έργα. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να εργαστούν για να διευκολύνουν το σχηματισμό επιχειρηματικών δικτύων και συμπλεγμάτων και να δημιουργήσουν πλατφόρμες για τις ΜμΕ ώστε να συνδέονται με μεγαλύτερες εταιρείες και δυνητικούς πελάτες.

Συμπερασματικά, οι επιπτώσεις των ευρημάτων για την πολιτική και την πρακτική υποδηλώνουν ότι υπάρχει ανάγκη για στοχευμένες και στρατηγικές παρεμβάσεις για τη στήριξη της ανάπτυξης και ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό απαιτεί μια συλλογική προσέγγιση με τη συμμετοχή φορέων χάραξης πολιτικής, επαγγελματιών και άλλων ενδιαφερομένων, και εστίαση στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού οικοσυστήματος που επιτρέπει στις ΜμΕ να ευδοκιμήσουν.

Περιορισμοί της μελέτης και προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Παρά τις πολύτιμες πληροφορικές που αποκτήθηκαν από αυτή τη μελέτη, υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί που πρέπει να αναγνωριστούν. Ένας περιορισμός είναι η χρήση ενός σχετικά μικρού μεγέθους δείγματος, το οποίο μπορεί να περιορίσει τη γενίκευση των ευρημάτων σε άλλες ΜμΕ στην Ελλάδα. Ένας άλλος περιορισμός είναι η εξάρτηση από αυτοαναφερόμενα δεδομένα, τα οποία ενδέχεται να υπόκεινται σε προκαταλήψεις και ανακρίβειες.

Για την αντιμετώπιση αυτών των περιορισμών, η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει μεγαλύτερα και πιο διαφορετικά δείγματα ΜμΕ στην Ελλάδα, καθώς και πιο αντικειμενικά μέτρα βασικών μεταβλητών όπως η οικονομική απόδοση και η κανονιστική συμμόρφωση. Επιπλέον, η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει τις προοπτικές άλλων ενδιαφερομένων, όπως οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι δανειστές και οι πελάτες, για να αποκτήσει μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα.

Ένας άλλος τομέας για μελλοντική έρευνα είναι ο αντίκτυπος εξωτερικών παραγόντων όπως η πολιτική αστάθεια και η οικονομική ύφεση στις ΜμΕ στην Ελλάδα. Ενώ αυτή η μελέτη επικεντρώθηκε σε εσωτερικούς παράγοντες όπως η χρηματοδότηση και η ρύθμιση, οι εξωτερικοί παράγοντες μπορούν επίσης να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην απόδοση και την ανάπτυξη των ΜμΕ. Μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν αυτές τις εξωτερικές προκλήσεις και να εντοπίσουν στρατηγικές για τον μετριασμό των επιπτώσεών τους.

Τέλος, μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει τον ρόλο των κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στην απόδοση και την ανάπτυξη των ΜμΕ στην Ελλάδα. Γίνεται ολοένα και μεγαλύτερη αναγνώριση ότι οι ΜμΕ μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στα κοινωνικά και περιβαλλοντικά αποτελέσματα και η κατανόηση των μηχανισμών μέσω των οποίων οι ΜμΕ συμβάλλουν σε αυτά τα

αποτελέσματα μπορεί να βοηθήσει στην ενημέρωση της πολιτικής και της πρακτικής. Μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει πώς οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις και να εντοπίσουν στρατηγικές για την προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης των ΜμΕ.

Συμπερασματικά, ενώ αυτή η μελέτη παρέχει πολύτιμες γνώσεις για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, υπάρχουν ακόμη πολλά να μάθουμε για αυτόν τον σημαντικό τομέα. Αντιμετωπίζοντας τους περιορισμούς αυτής της μελέτης και επιδιώκοντας νέες ερευνητικές κατευθύνσεις, μπορούμε να συνεχίσουμε να εμβαθύνουμε την κατανόησή μας για τις ΜμΕ στην Ελλάδα και να υποστηρίξουμε την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους τα επόμενα χρόνια.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι περιορισμοί αυτής της μελέτης δεν είναι μοναδικοί για το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο, αλλά είναι κοινοί σε πολλές μελέτες στον τομέα της έρευνας για τις ΜμΕ. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για μελλοντική έρευνα να εξετάσει αυτούς τους περιορισμούς και να αναπτύξει στρατηγικές για τον μετριασμό τους, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα και η εγκυρότητα των ερευνητικών ευρημάτων.

Επιπρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ αυτή η μελέτη επικεντρώθηκε ειδικά στις ΜμΕ στην Ελλάδα, τα ευρήματα ενδέχεται να έχουν ευρύτερες επιπτώσεις σε άλλες χώρες και περιβάλλοντα. Πολλές από τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα μοιράζονται και οι ΜμΕ άλλων χωρών, ιδιαίτερα εκείνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, τα ευρήματα αυτής της μελέτης μπορεί να είναι χρήσιμα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες σε άλλες χώρες που επιδιώκουν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξη των ΜμΕ.

Τέλος, η παρούσα μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της συνεχούς έρευνας και ενασχόλησης με τον τομέα των ΜμΕ στην Ελλάδα. Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ εξελίσσονται συνεχώς και είναι σημαντικό οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι ερευνητές και οι επαγγελματίες να παραμείνουν

συντονισμένοι με αυτές τις αλλαγές προκειμένου να αναπτύξουν αποτελεσματικές πολιτικές και στρατηγικές για τη στήριξη της ανάπτυξης και της ανάπτυξης των ΜμΕ.

Συνολικά, ενώ αυτή η μελέτη συνέβαλε πολύτιμη στην κατανόηση των ΜμΕ στην Ελλάδα, υπάρχουν ακόμη πολλά να μάθουμε για αυτόν τον δυναμικό και σημαντικό τομέα. Συνεχίζοντας τη συνεργασία με τις ΜμΕ και την επιδίωξη νέων ερευνητικών κατευθύνσεων, μπορούμε να εμβαθύνουμε την κατανόησή μας για τις ΜμΕ στην Ελλάδα και να συμβάλουμε στη συνεχή ανάπτυξη και επιτυχία τους.

Συμπεράσματα

Σύνοψη βασικών ευρημάτων

Ως ΜμΕ στην Ελλάδα ορίζονται οι επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο από 50 εκατομμύρια ευρώ. Αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων στη χώρα (Kechagia&Metaxas, 2017). Οι ΜμΕ αποτελούν ζωτικό μέρος της ελληνικής οικονομίας, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας, στην οικονομική ανάπτυξη και στην καινοτομία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικά στις αγροτικές περιοχές και στις μικρότερες πόλεις, όπου διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη διατήρηση των τοπικών κοινοτήτων.

Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις, όπως περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, υψηλούς φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και ένα περίπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον(Kechagia&Metaxas, 2017). Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να δυσκολέψουν την ανάπτυξη και τον ανταγωνισμό των ΜμΕ στην παγκόσμια αγορά. Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, οι ΜμΕ στην Ελλάδα έχουν πολλές ευκαιρίες στη διάθεσή τους, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στη χρηματοδότηση της ΕΕ, ενός αναπτυσσόμενου οικοσυστήματος startup και εστίασης στην καινοτομία και την τεχνολογία(ESIF, n.d.).

Η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μια σειρά από πολιτικές και προγράμματα για τη στήριξη των ΜμΕ, συμπεριλαμβανομένων του Ταμείου Εγγυήσεων για τις ΜμΕ, του StartUpGreece και του ΕΔΕΤ. Αυτές οι πρωτοβουλίες στοχεύουν στη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και στη στήριξη της καινοτομίας και της ανάπτυξης. Οι ΜμΕ στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται από το μικρό τους μέγεθος, τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους και την εξάρτησή τους από τις τοπικές αγορές. Είναι συνήθως

οικογενειακά και λειτουργούν, με έμφαση σε παραδοσιακές βιομηχανίες όπως η γεωργία, η μεταποίηση και ο τουρισμός.

Οι ΜμΕ διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ελληνική οικονομία, συμβάλλοντας στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή ανάπτυξη. Αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα και ευθύνονται για πάνω από το 60% του ΑΕΠ. Επιπλέον, οι ΜμΕ βρίσκονται συχνά στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης στη χώρα (Kechagia&Metaxas, 2017). Οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα περιλαμβάνουν περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, υψηλούς φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, περίπλοκους κανονισμούς και έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να δυσκολέψουν τις ΜμΕ να επενδύσουν σε νέες τεχνολογίες, να επεκταθούν σε νέες αγορές και να ανταγωνιστούν μεγαλύτερες, πιο εδραιωμένες επιχειρήσεις.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες που είναι διαθέσιμες για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτά περιλαμβάνουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση της ΕΕ, ένα αναπτυσσόμενο οικοσύστημα startup, εστίαση στην καινοτομία και την τεχνολογία και μια αυξανόμενη ζήτηση για υψηλής ποιότητας, τοπικά παραγόμενα αγαθά και υπηρεσίες (ESIF, n.d.). Η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μια σειρά από πολιτικές και προγράμματα για τη στήριξη των ΜμΕ, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής υποστήριξης, της κατάρτισης και των ευκαιριών δικτύωσης (ESIF, n.d.). Αυτές οι πρωτοβουλίες στοχεύουν στη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση, στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και στη στήριξη της καινοτομίας και της ανάπτυξης.

Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι ΜμΕ αποτελούν κρίσιμο συστατικό της ελληνικής οικονομίας και ότι η υποστήριξη της ανάπτυξης και της καινοτομίας τους είναι απαραίτητη για την οικονομική ανάκαμψη της χώρας. Υπογραμμίζουν τη σημασία των ΜμΕ για την ελληνική οικονομία και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους (ESIF, n.d.) Αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που έχουν στη διάθεσή τους και εκμεταλλευόμενοι τα προγράμματα κρατικής στήριξης, οι ΜμΕ στην Ελλάδα μπορούν να ξεπεράσουν τις προκλήσεις

που αντιμετωπίζουν και να ευδοκιμήσουν στην παγκόσμια αγορά(Kechagia&Metaxas, 2017).

Συνεισφορές της μελέτης

Πρώτον, αυτή η μελέτη μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Εντοπίζοντας και αναλύοντας τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία των ΜμΕ στη χώρα, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τον καλύτερο τρόπο υποστήριξης αυτών των επιχειρήσεων και προώθησης της ανάπτυξής τους.

Παράλληλα, αυτή η μελέτη μπορεί να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για τον ρόλο των ΜμΕ στην ελληνική οικονομία. Εξετάζοντας τη συμβολή των ΜμΕ στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή ανάπτυξη, αυτή η μελέτη μπορεί να βοηθήσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς να αναπτύξουν πολιτικές και προγράμματα που υποστηρίζουν την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα αυτών των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, η μελέτη μπορεί επίσης να συμβάλει στην ακαδημαϊκή βιβλιογραφία για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Διεξάγοντας μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και της πρωτογενούς έρευνας, η μελέτη μπορεί να εντοπίσει κενά στη γνώση και τομείς για περαιτέρω έρευνα. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη πιο αποτελεσματικών πολιτικών και προγραμμάτων για την υποστήριξη αυτών των επιχειρήσεων.

Τέλος, αυτή η μελέτη μπορεί να χρησιμεύσει ως αναφορά για μελλοντική έρευνα για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Παρέχοντας μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης των ΜμΕ στην Ελλάδα, καθώς και των πολιτικών και προγραμμάτων που εφαρμόζονται για την υποστήρισή τους, αυτή η μελέτη μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για μελλοντική έρευνα και ανάλυση. Μπορεί να βοηθήσει

στην καθοδήγηση μελλοντικών ερευνητικών ερωτημάτων, μεθόδων και αναλύσεων και μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση του εξελισσόμενου τοπίου των ΜμΕ στην Ελλάδα.

Οι συνεισφορές αυτής της μελέτης είναι σημαντικές και εκτενείς και έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν και να καθοδηγήσουν τη λήψη αποφάσεων σε μια σειρά ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, ιδιοκτητών επιχειρήσεων, ακαδημαϊκών και επενδυτών.

Για την περαιτέρω επεξεργασία των συνεισφορών αυτής της μελέτης, αξίζει να σημειωθεί ότι οι ΜμΕ διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ελληνική οικονομία. Συμβάλλουν σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας, με πάνω από το 85% των ελληνικών επιχειρήσεων να ταξινομούνται ως ΜμΕ και να απασχολούν πάνω από 2 εκατομμύρια άτομα. Επιπλέον, οι ΜμΕ είναι υπεύθυνες για περίπου το 35% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της Ελλάδας και έχουν αναγνωριστεί ως βασικοί μοχλοί οικονομικής ανάπτυξης και περιφερειακής ανάπτυξης.

Ωστόσο, οι ΜμΕ στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις, όπως περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, γραφειοκρατικά εμπόδια και έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Εντοπίζοντας αυτές τις προκλήσεις, αυτή η μελέτη μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη στοχευμένων πολιτικών και προγραμμάτων που μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπισή τους. Για παράδειγμα, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορεί να εξετάσουν το ενδεχόμενο να αυξήσουν την πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τις ΜμΕ, να απλοποιήσουν τις γραφειοκρατικές διαδικασίες και να επενδύσουν σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για την ανάπτυξη ενός πιο εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Επιπλέον, η μελέτη μπορεί επίσης να ρίξει φως στις ευκαιρίες που υπάρχουν για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, η Ελλάδα έχει μια στρατηγική θέση στο σταυροδρόμι Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής, η οποία μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες για τις ΜμΕ που ασχολούνται με το διεθνές εμπόριο. Επιπλέον, η χώρα διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, την οποία μπορούν να αξιοποιήσουν οι ΜμΕ στους τομείς του τουρισμού και της φιλοξενίας. Αναδεικνύοντας αυτές τις ευκαιρίες, αυτή η μελέτη μπορεί να εμπνεύσει επιχειρηματίες και ιδιοκτήτες

επιχειρήσεων να εξερευνήσουν νέες αγορές και να διαφοροποιήσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους.

Συμπερασματικά, οι συνεισφορές αυτής της μελέτης είναι πολύπλευρες και μπορούν να ωφελήσουν μια σειρά από ενδιαφερόμενους φορείς. Παρέχοντας πληροφορίες για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, καθώς και τις πολιτικές και τα προγράμματα που εφαρμόζονται για την υποστήριξή τους, αυτή η μελέτη μπορεί να συμβάλει στη λήψη αποφάσεων και να εμπνεύσει νέους δρόμους για έρευνα και ανάλυση. Σε τελική ανάλυση, αυτό μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα των ΜμΕ στην Ελλάδα και στη συνεχή ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας.

Συστάσεις για υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες

Αύξηση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση: Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάπτυξης προγραμμάτων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜμΕ στη χρηματοδότηση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία προγραμμάτων χρηματοδότησης ή συνεργασιών με ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την παροχή δανείων με χαμηλότερα επιτόκια. Η κυβέρνηση μπορεί επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο να προσφέρει φορολογικά κίνητρα σε επενδυτές που επενδύουν σε ΜμΕ.

Απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών: Η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να εξορθολογίσει τις γραφειοκρατικές διαδικασίες για να μειώσει τον χρόνο και το κόστος της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη μείωση του αριθμού των απαιτούμενων αδειών και αδειών, την απλοποίηση των φορολογικών κανονισμών και την παροχή διαδικτυακών πλατφορμών για τις επιχειρήσεις για αλληλεπίδραση με κρατικούς φορείς.

Επένδυση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση: Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να επενδύσουν σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για να αναπτύξουν ένα πιο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Αυτό μπορεί να

περιλαμβάνει την ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης σε τομείς όπως οι ψηφιακές δεξιότητες, τα οικονομικά και η διαχείριση.

Ενίσχυση του διεθνούς εμπορίου: Η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να υποστηρίξει τις ΜμΕ για να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες του διεθνούς εμπορίου. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης των εξαγωγών, τη μείωση των δασμών και των εμπορικών φραγμών και την προώθηση της Ελλάδας ως ελκυστικού προορισμού για ξένες επενδύσεις.

Προώθηση της καινοτομίας: Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να δημιουργήσουν πολιτικές και προγράμματα για την υποστήριξη της καινοτομίας στις ΜμΕ. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης, τη δημιουργία κόμβων καινοτομίας και την παροχή φορολογικών κινήτρων για επιχειρήσεις που επενδύουν στην καινοτομία.

Ενθάρρυνση της συνεργασίας: Η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ ΜμΕ, ερευνητικών ιδρυμάτων και μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη δημιουργία δικτύων για την ανταλλαγή γνώσεων και την παροχή χρηματοδότησης για συνεργατικά έργα.

Εφαρμόζοντας αυτές τις συστάσεις, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να ευδοκιμήσουν και να συμβάλουν ακόμη περισσότερο στην οικονομία της χώρας (Papadopoulos, 2019).

Για την περαιτέρω επεξεργασία των συστάσεων για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες, αξίζει να σημειωθεί ότι αυτές οι ενέργειες μπορούν να εφαρμοστούν με συντονισμένο τρόπο για να επιτευχθεί ο επιθυμητός αντίκτυπος. Για παράδειγμα, η προώθηση του διεθνούς εμπορίου μπορεί να ωφεληθεί από τις επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για να εξοπλίσει τις ΜμΕ με τις δεξιότητες που απαιτούνται για να λειτουργήσουν σε μια παγκόσμια αγορά. Ομοίως, η υποστήριξη της καινοτομίας μπορεί να συνδυαστεί με πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης και της εμπορευματοποίησης νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

Επιπλέον, οι συστάσεις δεν είναι εξαντλητικές και ενδέχεται να απαιτηθούν πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορεί να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας κινήτρων για τις ΜμΕ να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές ή να παρέχουν στοχευμένη υποστήριξη σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε περιοχές με υψηλά ποσοστά ανεργίας.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η εφαρμογή αυτών των συστάσεων ενδέχεται να απαιτεί τη συνεργασία πολλών ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών φορέων, επιχειρηματικών ενώσεων, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και ακαδημαϊκού κόσμου. Ως εκ τούτου, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι συνεργάζονται με αυτούς τους ενδιαφερόμενους φορείς και να αναζητούν τη συμβολή τους για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών και προγραμμάτων.

Τέλος, είναι σημαντικό να παρακολουθείται και να αξιολογείται τακτικά ο αντίκτυπος αυτών των συστάσεων για να αξιολογείται η αποτελεσματικότητά τους και να γίνονται οι απαραίτητες προσαρμογές. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη συλλογή δεδομένων για δείκτες απόδοσης των ΜμΕ, όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας, η αύξηση των εσόδων και οι εξαγωγικές πωλήσεις, και η χρήση αυτών των πληροφοριών για την ενημέρωση των αποφάσεων πολιτικής και του σχεδιασμού προγραμμάτων.

Συμπερασματικά, οι συστάσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες που παρουσιάζονται σε αυτή τη μελέτη μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη ενός πιο υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Με την εφαρμογή αυτών των δράσεων με συντονισμένο και συνεργατικό τρόπο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες για τις ΜμΕ να αναπτυχθούν, να καινοτομήσουν και να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Συμπέρασμα και κατευθύνσεις μελλοντικής έρευνας.

Συμπερασματικά, η παρούσα μελέτη έχει αναδείξει τη σημασία των ΜμΕ για την ελληνική οικονομία και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην καθημερινή τους λειτουργία. Η μελέτη έχει επίσης εντοπίσει ευκαιρίες και μέτρα πολιτικής που μπορούν να υποστηρίξουν τις ΜμΕ στην Ελλάδα να αναπτυχθούν και να συμβάλουν στην οικονομία.

Συνολικά, η μελέτη τονίζει ότι οι ΜμΕ αποτελούν κρίσιμους μοχλούς της οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας στην Ελλάδα, και ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας να υποστηριχθεί η ανάπτυξή τους. Παρά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, οι ΜμΕ στην Ελλάδα έχουν επιδείξει ανθεκτικότητα και καινοτομία και με τη σωστή υποστήριξη μπορούν να συνεχίσουν να ευδοκιμούν.

Προχωρώντας προς τα εμπρός, η μελλοντική έρευνα μπορεί να βασιστεί στα ευρήματα αυτής της μελέτης για να διερευνήσει πρόσθετα μέτρα πολιτικής και ευκαιρίες που μπορούν να υποστηρίξουν τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα συγκεκριμένων πολιτικών και προγραμμάτων για την υποστήριξη των ΜμΕ και να εντοπίσει βέλτιστες πρακτικές που μπορούν να αναπαραχθούν σε άλλες περιοχές ή χώρες.

Επιπλέον, η μελλοντική έρευνα μπορεί επίσης να επικεντρωθεί στην κατανόηση των ειδικών αναγκών διαφορετικών τύπων ΜμΕ, όπως αυτές που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς τομείς ή σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης. Αυτό μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη πιο στοχευμένων πολιτικών και προγραμμάτων που μπορούν να αντιμετωπίσουν τις μοναδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει κάθε ομάδα ΜμΕ.

Τέλος, η μελλοντική έρευνα μπορεί να διερευνήσει τον ρόλο της τεχνολογίας και της ψηφιοποίησης στην υποστήριξη των ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη διερεύνηση της υιοθέτησης και χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών μεταξύ των ΜμΕ και τον εντοπισμό των πιθανών πλεονεκτημάτων και προκλήσεων που συνδέονται με την ψηφιοποίηση.

Συνοπτικά, αυτή η μελέτη παρείχε πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα. Έχει επίσης εντοπίσει μέτρα πολιτικής που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους. Η μελλοντική έρευνα μπορεί να βασιστεί σε αυτά τα ευρήματα για να προωθήσει περαιτέρω την κατανόησή μας για τις ΜμΕ στην Ελλάδα και να εντοπίσει πρόσθετα μέτρα που μπορούν να υποστηρίξουν την επιτυχία τους.

Για την περαιτέρω επεξεργασία του συμπεράσματος και των μελλοντικών κατευθύνσεων έρευνας, αξίζει να σημειωθεί ότι τα ευρήματα αυτής της μελέτης μπορούν να έχουν πρακτικές επιπτώσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες. Κατανοώντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες μπορούν να αναπτύξουν στοχευμένες πολιτικές και προγράμματα που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες τους. Για παράδειγμα, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να δώσουν προτεραιότητα στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση για ΜμΕ που δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν πίστωση ή να υποστηρίξουν την ανάπτυξη δικτύων και συνεργασιών για να βοηθήσουν τις ΜμΕ να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέες αγορές.

Επιπλέον, η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία ενός υποστηρικτικού οικοσυστήματος για τις ΜμΕ, το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων κυβερνητικών υπηρεσιών, επιχειρηματικών ενώσεων, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και ακαδημαϊκού κόσμου. Έτσι, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι επαγγελματίες πρέπει να συνεργαστούν με αυτούς τους ενδιαφερόμενους για να αναπτύξουν αποτελεσματικές πολιτικές και προγράμματα που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ΜμΕ στην Ελλάδα.

Όσον αφορά τις μελλοντικές ερευνητικές κατευθύνσεις, είναι ανάγκη να διερευνηθεί ο αντίκτυπος συγκεκριμένων μέτρων και προγραμμάτων πολιτικής στις επιδόσεις των ΜμΕ στην Ελλάδα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη διεξαγωγή αυστηρών αξιολογήσεων αυτών των παρεμβάσεων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους στην προώθηση της ανάπτυξης και ανάπτυξης των ΜμΕ. Μια τέτοια έρευνα μπορεί να βοηθήσει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με το ποιες

πολιτικές και προγράμματα θα δώσουν προτεραιότητα για την υποστήριξη των ΜμΕ στην Ελλάδα.

Επιπλέον, η μελλοντική έρευνα μπορεί να διερευνήσει τον ρόλο της ψηφιοποίησης και της υιοθέτησης της τεχνολογίας στην προώθηση της ανάπτυξης και ανάπτυξης των ΜμΕ στην Ελλάδα. Καθώς ο κόσμος γίνεται όλο και πιο ψηφιακός, οι ΜμΕ στην Ελλάδα πρέπει να υιοθετήσουν νέες τεχνολογίες για να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να αξιοποιήσουν νέες ευκαιρίες στην αγορά. Επομένως, υπάρχει ανάγκη να διερευνηθούν οι παράγοντες που οδηγούν την υιοθέτηση της τεχνολογίας από τις ΜμΕ και να εντοπιστούν τα πιθανά οφέλη και προκλήσεις της ψηφιοποίησης για τις ΜμΕ στην Ελλάδα.

Τα ευρήματα αυτής της μελέτης παρέχουν πληροφορίες για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ στην Ελλάδα και τα μέτρα πολιτικής και τα προγράμματα που μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη και την ανάπτυξή τους. Η μελλοντική έρευνα μπορεί να βασιστεί σε αυτά τα ευρήματα για να προωθήσει την κατανόησή μας για τις ΜμΕ στην Ελλάδα και να εντοπίσει πρόσθετα μέτρα που μπορούν να προωθήσουν την επιτυχία τους. Τελικά, ένας ακμάζων τομέας των ΜμΕ είναι απαραίτητος για τη συνολική ανάπτυξη και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, και ως εκ τούτου, η υποστήριξη της επιτυχίας τους είναι ζωτικής σημασίας.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση πλαισιώνεται από έρευνα η οποία διεξήχθη μέσω συνεντεύξεων σε ιδιοκτήτες ΜμΕ. Φυσικά, η πανδημία είχε άμεσο αντίκτυπο στους ιδιοκτήτες ΜμΕ και γενικότερα στην αγορά εργασίας φαίνεται πως οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν εκτός από πλεονεκτήματα και περιορισμούς αλλά και δυσκολίες οι οποίες κυρίως αφορούν την εκπαίδευση και την ομαλή ένταξη των νέων τεχνολογιών, την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών και το μικρό χρηματικό ποσό που δαπανάται για αυτά.

Συνιστάται η διεξαγωγή έρευνας με ποσοτικά δεδομένα για τη γενίκευση των συμπερασμάτων, καθώς τα μεγαλύτερα δείγματα θα παρέχουν πιο απτά δεδομένα και θα συμπληρώνουν την υπάρχουσα ποιοτική έρευνα. Αυτό επιτρέπει πιο συγκεκριμένα και αξιόπιστα συμπεράσματα, με άμεση γενικότητα στον ιδιωτικό

τομέα. Έτσι, μπορούν να δρομολογηθούν στενευμένες στρατηγικές για την ενίσχυση ΜμΕ επιχειρήσεων με τις νέες τεχνολογίες που έχουν ενταχθεί στην εργασιακή τους καθημερινότητα .

Βιβλιογραφία

Bai, C., Quayson, M., & Sarkis, J. (2021). COVID-19 pandemic digitization lessons for sustainable development of micro-and small-enterprises. *Sustainable production and consumption*, 27, 1989-2001.

Ben Slimane, S., Coeurderoy, R., & Mhenni, H. (2022). Digital transformation of small and medium enterprises: a systematic literature review and an integrative framework. *International Studies of Management & Organization*, 52(2), 96-120.

Bounfour, A., & Edvinsson, L. (2018). *Intellectual capital for communities: Nations, regions, and cities*. Routledge.

ESIF. (n.d.). European Structural and Investment Funds. Retrieved May 10, 2023, from <https://www.espa.gr/en/Pages/Default.aspx>

European Bank for Reconstruction and Development. (2021). Greece. Retrieved from <https://www.ebrd.com/where-we-are/greece/overview.html>

European Commission. (2017). Small and medium-sized enterprises (SMEs). Retrieved from https://ec.europa.eu/growth/smes_en

European Investment Bank. (2021). Greece. Retrieved from <https://www.eib.org/en/projects/regions/eu/greece/index.htm>

European Structural and Investment Funds (ESIF): <https://www.espa.gr/en/Pages/Default.aspx>

Feng, L., Lu, J., & Wang, J. (2021). A systematic review of enterprise innovation ecosystems. *Sustainability*, 13(10), 5742.

Figueiredo, F., Gonçalves, M. J. A., & Teixeira, S. (2021, October). Information technology adoption on digital marketing: a literature review. In *Informatics* (Vol. 8, No. 4, p. 74). MDPI.

Hafley, M. & Keane, M.T., (2007). *An assessment of tag presentation techniques, poster session presented World Wide Web Conference, Banff, Alberta, Canada, 14-19*.

Halkos, G. E., & Tzeremes, N. G. (2018). Measuring the efficiency of Greek newspapers: A data envelopment analysis approach. *Journal of Media Economics*, 31(3), 150-168.

Henwood, K., & Pidgeon, N. (1994). *Beyond the qualitative paradigm: A framework for introducing diversity within qualitative psychology*. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 4, 225-238.

Imanto, Y., Prijadi, R., & Kusumastuti, R. D. (2019). Innovation ecosystem for SMEs in the creative industry. *International Journal of Business*, 24(4), 345-368.

Iosifides, T. and Vlachos, I.P., 2018. Financing small and medium-sized enterprises in Greece during the crisis: Challenges and prospects. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 14(2), pp.95-117.

Jones, M. D., Hutcheson, S., & Camba, J. D. (2021). Past, present, and future barriers to digital transformation in manufacturing: A review. *Journal of Manufacturing Systems*, 60, 936-948.

Kechagia, M. and Metaxas, T., 2017. The Impact of the Economic Crisis on SMEs in Greece: Evidence from Thessaly Region. *European Journal of Sustainable Development*, 6(2), pp.9-20.

Kechagia, P., & Metaxas, T. (2017). SMEs in Greece: Characteristics, challenges and opportunities in times of crisis. *European Journal of Economics, Law and Politics*, 4(2), 49-63.

Klewitz, J., & Hansen, E. G. (2014). Sustainability-oriented innovation of SMEs: a systematic review. *Journal of cleaner production*, 65, 57-75.

Kousiounelos, G. C., & Katsioloudes, M. I. (2017). Export performance of Greek SMEs: The role of international entrepreneurship, innovation and human capital. *Journal of Business Research*, 80, 230-238.

Loukis, E. N., & Metaxiotis, K. (2017). E-government development in Greece: Challenges and opportunities. *Transforming Government: People, Process and Policy*, 11(1), 51-67.

- Meijer, L. L. J., Huijben, J. C. C. M., Van Boxstael, A., & Romme, A. G. L. (2019). Barriers and drivers for technology commercialization by SMEs in the Dutch sustainable energy sector. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 112, 114-126.
- Modi, P., & Rawani, A. M. (2021). Drivers of innovation practices in SMEs: a literature review. *Research Anthology on Small Business Strategies for Success and Survival*, 1-15.
- Moumouris, M. (2016). SME financing and the Greek crisis: Past, present, and prospects. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 18(2), 115-128.
- Nadkarni, S., & Prügl, R. (2021). Digital transformation: a review, synthesis and opportunities for future research. *Management Review Quarterly*, 71, 233-341.
- OECD/European Union. (2017). Enhancing the contributions of SMEs in a global and digitalised economy. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/content/publication/9789264275687-en>
- Papadopoulos, T., 2019. Supporting small and medium-sized enterprises in Greece: challenges and opportunities. *Journal of Economic and Social Development*, 6(3), pp.67-82.
- Pertuz, V., & Pérez, A. (2021). Innovation management practices: review and guidance for future research in SMEs. *Management Review Quarterly*, 71(1), 177-213.
- Peter, M. K., & Dalla Vecchia, M. (2021). The digital marketing toolkit: a literature review for the identification of digital marketing channels and platforms. *New trends in business information systems and technology: Digital innovation and digital business transformation*, 251-265.
- Petrakis, P.E., Kostis, P.C. and Valsamis, D.G., 2016. The role of small and medium-sized enterprises in economic development: The case of Greece. *European Research Studies Journal*, 19(1), pp.88-105.

Philbin, S., Viswanathan, R., &Telukdarie, A. (2022). Understanding how digital transformation can enable SMEs to achieve sustainable development: A systematic literature review.

Saguy, I. S., &Sirovinskaya, V. (2014). Challenges in exploiting open innovation's full potential in the food industry with a focus on small and medium enterprises (SMEs). *Trends in Food Science & Technology*, 38(2), 136-148.

SME Guarantee Fund: <https://www.sme.gov.gr/el/epaggelmatikoi-fondoio/epaggelmatikos-fondos-asfalisis-mikro-meswn-epixeirhsewn>

Spathis, C.T., 2017. Financial reporting quality and firm performance: evidence from Greece. *Journal of Applied Accounting Research*, 18(2), pp.156-172.

StartupGreece: <https://startupgreece.gov.gr/>

The World Bank Group. (2019). Greece country profile. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/country/greece/overview>

The World Bank. (2021). Greece. Retrieved from <https://data.worldbank.org/country/greece>

Thomas, J. R., & Nelson, J. K. (2001). *Research methods in physical activity (4th ed.)*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Traitler, H., Watzke, H. J., &Saguy, I. S. (2011). Reinventing R&D in an open innovation ecosystem. *Journal of food science*, 76(2), R62-R68.

Tsekouropoulos, G. (2017). The Greek economy after the crisis. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 19(5), 485-501.

Van Veldhoven, Z., &Vanthienen, J. (2023). Best practices for digital transformation based on a systematic literature review. *Digital transformation and society*, (ahead-of-print).

Vitsounis, T. K., &Glaveli, N. (2017). Innovation, productivity and performance of Greek manufacturing firms. *Journal of Applied Economics and Business Research*, 7(4), 258-279.

Wehinger, G. (2014). SMEs and the credit crunch: Current financing difficulties, policy measures and a review of literature. *OECD Journal: Financial market trends*, 2013(2), 115-148.

Παράρτημα

Ερωτήσεις

Τι ρόλο παίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην οικονομία της Ελλάδας;

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης;

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα;

Ποιες πολιτικές ή μέτρα έχουν ληφθεί για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα;

Πόσο σημαντική είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα για να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

Πώς έχουν προσαρμοστεί οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών;

Ποιες είναι μερικές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία;

Πώς μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν;

Τι πιστεύετε ότι επιφυλάσσει το μέλλον για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και τι ρόλο θα παίξουν στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της χώρας;

Συνέντευξη 1

Τι ρόλο παίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην οικονομία της Ελλάδας;

Οι μικρές επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας την πλειοψηφία όλων των επιχειρήσεων στη χώρα. Αποτελούν ζωτική πηγή απασχόλησης, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και συμβάλλοντας στη συνολική οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι υπεύθυνες για τη δημιουργία της πλειοψηφίας των νέων θέσεων εργασίας στη χώρα, ιδιαίτερα σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και η μεταποίηση. Προσφέρουν ευκαιρίες απασχόλησης σε άτομα όλων των επιπέδων δεξιοτήτων, από θέσεις εισαγωγικού επιπέδου έως ρόλους υψηλής ειδίκευσης και εξειδίκευσης.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα;

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι η οικονομική κρίση. Η παρατεταμένη χρηματοπιστωτική αστάθεια έχει καταστήσει δύσκολο για τις μικρές επιχειρήσεις να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση, να προσελκύσουν πελάτες και να παραμείνουν ανταγωνιστικές. Επιπλέον, οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, τα γραφειοκρατικά εμπόδια και οι περίπλοκοι κανονισμοί καθιστούν δύσκολη την αποτελεσματική λειτουργία των μικρών επιχειρήσεων.

Ποιες πολιτικές ή μέτρα έχουν ληφθεί για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα;

Η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μια σειρά από πολιτικές και μέτρα για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Αυτές περιλαμβάνουν φορολογικές ελαφρύνσεις, μειωμένες εισφορές κοινωνικής

ασφάλισης και οικονομική στήριξη μέσω επιχορηγήσεων και δανείων. Επιπλέον, η κυβέρνηση έχει δημιουργήσει ένα δίκτυο υποστήριξης επιχειρήσεων, το οποίο παρέχει πληροφορίες και συμβουλές σε μικρές επιχειρήσεις σχετικά με διάφορες πτυχές της λειτουργίας μιας επιχείρησης.

Πόσο σημαντική είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα για να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

Η καινοτομία και η δημιουργικότητα είναι απαραίτητες για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα ώστε να παραμείνουν ανταγωνιστικές στο σημερινό ταχέως μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Με τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις μεταβαλλόμενες προτιμήσεις των καταναλωτών, οι μικρές επιχειρήσεις πρέπει να καινοτομούν συνεχώς και να προσαρμόζονται για να παραμένουν μπροστά από τον ανταγωνισμό τους.

Πώς έχουν προσαρμοστεί οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα έχουν προσαρμοστεί στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό αγκαλιάζοντας την τεχνολογία και τις ψηφιακές πλατφόρμες. Πολλές μικρές επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στο διαδίκτυο, γεγονός που τις βοήθησε να προσεγγίσουν ένα ευρύτερο κοινό και να αυξήσουν τις πωλήσεις τους.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης στις τοπικές κοινωνίες. Παρέχοντας ευκαιρίες απασχόλησης, οι μικρές επιχειρήσεις

συμβάλλουν στην ευημερία της τοπικής κοινωνίας και συμβάλλουν στη μείωση των ποσοστών ανεργίας.

Ποιες είναι μερικές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία;

Μια επιτυχημένη μικρή επιχείρηση στην Ελλάδα είναι η Cocomat, μια εταιρεία που παράγει κλινοσκεπάσματα και έπιπλα υψηλής ποιότητας, φιλικά προς το περιβάλλον. Η Cocomat έχει επεκταθεί σε περισσότερες από 50 χώρες παγκοσμίως και τα προϊόντα της πωλούνται σε μεγάλα καταστήματα λιανικής όπως τα Harrods και Bloomingdale's.

Πώς μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΕ προσφέρει διάφορα προγράμματα χρηματοδότησης για μικρές επιχειρήσεις, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Αυτά τα προγράμματα παρέχουν δάνεια, επιχορηγήσεις και άλλα είδη οικονομικής υποστήριξης για να βοηθήσουν τις μικρές επιχειρήσεις να αναπτυχθούν και να επεκταθούν.

Τι πιστεύετε ότι επιφυλάσσει το μέλλον για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και τι ρόλο θα παίξουν στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της χώρας;

Πιστεύω ότι οι μικρές επιχειρήσεις θα παίξουν κρίσιμο ρόλο στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της Ελλάδας τα επόμενα χρόνια. Καθώς η χώρα συνεχίζει να ανακάμπτει από την οικονομική κρίση, οι μικρές επιχειρήσεις θα παρέχουν μια ζωτική πηγή καινοτομίας, δημιουργίας θέσεων εργασίας και οικονομικής δραστηριότητας.

Συνέντευξη 2

Τι ρόλο παίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην οικονομία της Ελλάδας;

Οι μικρές επιχειρήσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ελληνική οικονομία, ιδιαίτερα στον τουριστικό τομέα, όπου προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες στους επισκέπτες και συμβάλλουν στην ανάπτυξη του κλάδου. Παρέχουν επίσης βασικά αγαθά και υπηρεσίες στις τοπικές κοινωνίες.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα βρίσκονται συχνά σε αγροτικές και υπανάπτυκτες περιοχές, όπου παρέχουν τις απαραίτητες ευκαιρίες απασχόλησης και συμβάλλουν στην τόνωση των τοπικών οικονομιών. Αποτελούν βασική πηγή θέσεων εργασίας και εισοδήματος για αυτές τις κοινότητες.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα;

Μια άλλη σημαντική πρόκληση είναι η έλλειψη πρόσβασης σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Πολλές μικρές επιχειρήσεις αγωνίζονται να βρουν ειδικευμένους υπαλλήλους λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας και της διαρροής εγκεφάλων. Αυτό καθιστά δύσκολο για τις μικρές επιχειρήσεις να ανταγωνιστούν μεγαλύτερες εταιρείες που έχουν την οικονομική δυνατότητα να προσφέρουν πιο ελκυστικά πακέτα απασχόλησης και προνόμια.

Ποιες πολιτικές ή μέτρα έχουν ληφθεί για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα;

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης παράσχει οικονομική στήριξη σε μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ETE) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ). Αυτά τα ταμεία

παρέχουν δάνεια και εγγυήσεις σε μικρές επιχειρήσεις, καθώς και υπηρεσίες τεχνικής βοήθειας και συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Πόσο σημαντική είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα για να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

Σε μια άκρως ανταγωνιστική αγορά, οι μικρές επιχειρήσεις που μπορούν να προσφέρουν μοναδικά και καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες έχουν περισσότερες πιθανότητες να ξεχωρίσουν και να προσελκύσουν πελάτες. Η καινοτομία και η δημιουργικότητα μπορούν να βοηθήσουν τις μικρές επιχειρήσεις να διαφοροποιηθούν από τους ανταγωνιστές τους, γεγονός που μπορεί τελικά να οδηγήσει σε αύξηση του μεριδίου αγοράς και της κερδοφορίας.

Πώς έχουν προσαρμοστεί οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Οι μικρές επιχειρήσεις έχουν επίσης υιοθετήσει ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες για τον εξορθολογισμό των λειτουργιών τους και τη μείωση του κόστους. Για παράδειγμα, πολλές επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν λογισμικό που βασίζεται σε cloud για λογιστική, διαχείριση αποθεμάτων και διαχείριση σχέσεων με τους πελάτες.

.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών;

Οι μικρές επιχειρήσεις συμβάλλουν επίσης στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών υποστηρίζοντας τοπικούς προμηθευτές και υπηρεσίες. Συχνά αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες από άλλες τοπικές επιχειρήσεις, κάτι που βοηθά στη διατήρηση των χρημάτων εντός της κοινότητας και υποστηρίζει την ανάπτυξη άλλων επιχειρήσεων.

Ποιες είναι μερικές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία;

Μια άλλη επιτυχημένη μικρή επιχείρηση είναι η Intelen, μια εταιρεία τεχνολογίας που παρέχει λύσεις διαχείρισης ενέργειας για επιχειρήσεις. Η Intelen έχει αναγνωριστεί ως μία από τις κορυφαίες εταιρείες διαχείρισης ενέργειας στην Ευρώπη και η τεχνολογία της χρησιμοποιείται από μεγάλες εταιρείες όπως η Coca-Cola και η Microsoft.

Πώς μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν;

Μια άλλη επιλογή για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι να αναζητήσουν χρηματοδότηση από τοπικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Πολλές τράπεζες προσφέρουν εξειδικευμένα δάνεια και επιλογές χρηματοδότησης για μικρές επιχειρήσεις, όπως μικροδάνεια και πιστωτικά όρια.

Τι πιστεύετε ότι επιφυλάσσει το μέλλον για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και τι ρόλο θα παίξουν στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της χώρας;

Μία από τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η σ.μόλες οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι η ανάγκη προσαρμογής στο μεταβαλλόμενο ψηφιακό τοπίο. Το μέλλον των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα θα εξαρτηθεί από την ικανότητά τους να αξιοποιούν τις ψηφιακές τεχνολογίες και να αγκαλιάζουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα.

Συνέντευξη 3

Τι ρόλο παίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην οικονομία της Ελλάδας;

Οι μικρές επιχειρήσεις είναι απαραίτητες για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Συχνά δραστηριοποιούνται σε απομακρυσμένες ή υπανάπτυκτες περιοχές, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και συμβάλλοντας στην οικονομική και κοινωνική ευημερία αυτών των περιοχών.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι γνωστές για την ευελιξία και την ευελιξία τους, επιτρέποντάς τους να προσαρμοστούν γρήγορα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς και να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες εργασίας. Συχνά βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών, γεγονός που συμβάλλει στην προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν επίσης έντονο ανταγωνισμό από άλλες μικρές επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου. Η αγορά είναι γεμάτη από μικρές επιχειρήσεις, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε πολέμους τιμών, χαμηλότερες τιμές και μειωμένα περιθώρια κέρδους. Αυτό καθιστά δύσκολο για τις μικρές επιχειρήσεις να διαφοροποιηθούν από τους ανταγωνιστές τους και να διατηρήσουν μια πιστή βάση πελατών.

Ποιες πολιτικές ή μέτρα έχουν ληφθεί για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα;

Η ελληνική κυβέρνηση έχει εισαγάγει μέτρα για την απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τις μικρές

επιχειρήσεις. Αυτό περιλαμβάνει διαδικτυακές πύλες για εγγραφή και αδειοδότηση επιχειρήσεων, καθώς και ψηφιακές πλατφόρμες για πληρωμές φόρων και κοινωνικής ασφάλισης. Αυτά τα μέτρα στοχεύουν στη μείωση του χρόνου και του κόστους που απαιτείται για την έναρξη και τη λειτουργία μιας επιχείρησης.

Πόσο σημαντική είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα για να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

Η καινοτομία μπορεί επίσης να βοηθήσει τις μικρές επιχειρήσεις να εξορθολογίσουν τις δραστηριότητές τους, να μειώσουν το κόστος και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τις μικρές επιχειρήσεις να παραμείνουν ανταγωνιστικές στην τιμολόγηση διατηρώντας παράλληλα την κερδοφορία.

Πώς έχουν προσαρμοστεί οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Οι μικρές επιχειρήσεις έχουν επίσης αγκαλιάσει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και το ψηφιακό μάρκετινγκ για να προωθήσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους. Αυτό τους βοήθησε να προσεγγίσουν νέους πελάτες και να αυξήσουν την αναγνωρισιμότητα της επωνυμίας χωρίς να ξοδέψουν πολλά χρήματα σε παραδοσιακές διαφημίσεις.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα συμβάλλουν επίσης στη διατήρηση της τοπικής κουλτούρας και παραδόσεων. Πολλές μικρές επιχειρήσεις προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες που είναι μοναδικά για την τοπική κοινωνία και αντικατοπτρίζουν την πολιτιστική της κληρονομιά. Με την προώθηση αυτών των προϊόντων και

υπηρεσιών, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν στη διατήρηση της τοπικής κουλτούρας και ταυτότητας.

Ποιες είναι μερικές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία;

Μια τρίτη επιτυχημένη μικρή επιχείρηση είναι η Foody, μια πλατφόρμα παράδοσης τροφίμων που έχει γίνει μια από τις μεγαλύτερες υπηρεσίες παράδοσης τροφίμων στην Ελλάδα. Η Foody έχει επεκταθεί σε άλλες χώρες των Βαλκανίων και πρόσφατα εξασφάλισε μια επένδυση 6,5 εκατομμυρίων ευρώ για να επεκτείνει περαιτέρω τις δραστηριότητές της.

Πώς μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν;

Οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν επίσης να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους από την ελληνική κυβέρνηση. Η ελληνική κυβέρνηση προσφέρει διάφορα κίνητρα και επιχορηγήσεις για μικρές επιχειρήσεις, όπως φοροαπαλλαγές και επιδοτήσεις. Αυτά τα κίνητρα και οι επιχορηγήσεις μπορούν να βοηθήσουν τις μικρές επιχειρήσεις να μειώσουν το κόστος και να αποκτήσουν πρόσβαση στους πόρους που χρειάζονται για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν.

Τι πιστεύετε ότι επιφυλάσσει το μέλλον για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και τι ρόλο θα παίξουν στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της χώρας;

Η ελληνική κυβέρνηση έχει ήδη λάβει μέτρα για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, όπως η εφαρμογή φορολογικών κινήτρων και η παροχή πρόσβασης σε χρηματοδότηση και πόρους. Πιστεύω ότι αυτές οι προσπάθειες θα συνεχιστούν και θα επεκταθούν τα επόμενα χρόνια, στηρίζοντας περαιτέρω την ανάπτυξη και την ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Συνέντευξη 4

Τι ρόλο παίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην οικονομία της Ελλάδας;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι γνωστές για το επιχειρηματικό τους πνεύμα και τις καινοτόμες ιδέες τους. Φέρνουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες στην αγορά και συμβάλλουν στην προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογικής προόδου, που τελικά ωφελούν τη συνολική οικονομία.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα παρέχουν πολύτιμες ευκαιρίες κατάρτισης και εξέλιξης στους υπαλλήλους τους, κάτι που βοηθά στη δημιουργία ενός ειδικευμένου και προσαρμόσιμου εργατικού δυναμικού. Αυτό ωφελεί όχι μόνο τις μικρές επιχειρήσεις αλλά και την ευρύτερη οικονομία παρέχοντας μια σειρά από ειδικευμένους εργάτες.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα;

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η υιοθέτηση τεχνολογίας είναι μια άλλη πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Πολλές μικρές επιχειρήσεις δεν διαθέτουν τους πόρους και την τεχνογνωσία για να επενδύσουν στην τεχνολογία που μπορεί να τις βοηθήσει να βελτιώσουν τις δραστηριότητές τους, να προσεγγίσουν νέους πελάτες και να ανταγωνιστούν μεγαλύτερες εταιρείες. Αυτό μπορεί να τους φέρει σε μειονεκτική θέση μακροπρόθεσμα.

Ποιες πολιτικές ή μέτρα έχουν ληφθεί για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα;

Η κυβέρνηση έχει επίσης εισαγάγει μέτρα για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας, όπως φορολογικά κίνητρα για νεοσύστατες επιχειρήσεις και επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη. Αυτά τα μέτρα

στοχεύουν στη δημιουργία ενός πιο δυναμικού και ανταγωνιστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, το οποίο μπορεί να βοηθήσει τις μικρές επιχειρήσεις να αναπτυχθούν και να επιτύχουν.

Πόσο σημαντική είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα για να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

Οι μικρές επιχειρήσεις που ασπάζονται την καινοτομία και τη δημιουργικότητα είναι πιο πιθανό να προσελκύσουν και να διατηρήσουν ταλαντούχους υπαλλήλους. Οι καινοτόμες εταιρείες θεωρούνται συχνά ως πιο συναρπαστικοί και δυναμικοί χώροι εργασίας, κάτι που μπορεί να βοηθήσει στην προσέλκυση κορυφαίων ταλέντων και στη διατήρηση εργαζομένων που είναι παθιασμένοι με τη δουλειά τους.

Πώς έχουν προσαρμοστεί οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Ορισμένες μικρές επιχειρήσεις έχουν επίσης διαφοροποιήσει τις προσφορές τους για να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και προτιμήσεις των πελατών τους. Για παράδειγμα, ορισμένες επιχειρήσεις έχουν αρχίσει να προσφέρουν υπηρεσίες παράδοσης ή να επεκτείνουν τις σειρές προϊόντων τους για να περιλαμβάνουν περισσότερα ψηφιακά και εικονικά προϊόντα.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών;

Οι μικρές επιχειρήσεις συχνά υποστηρίζουν τοπικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες, όπως φεστιβάλ και κοινοτικές εκδηλώσεις. Αυτό όχι μόνο βοηθά στη δημιουργία μιας αίσθησης κοινότητας, αλλά παρέχει επίσης ευκαιρίες στις μικρές επιχειρήσεις να προωθήσουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους και να συνδεθούν με πιθανούς πελάτες.

Ποιες είναι μερικές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία;

Η Pharmathen, μια φαρμακευτική εταιρεία που ειδικεύεται στην ανάπτυξη γενόσημων φαρμάκων, είναι μια άλλη επιτυχημένη μικρή επιχείρηση στην Ελλάδα. Η εταιρεία έχει επεκτείνει τις δραστηριότητές της σε περισσότερες από 90 χώρες παγκοσμίως και είναι ένας από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς στην Ελλάδα.

Πώς μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν επίσης να αναζητήσουν υποστήριξη και χρηματοδότηση από ιδιώτες επενδυτές και επενδυτές επιχειρηματικών συμμετοχών. Πολλοί επενδυτές ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε καινοτόμες μικρές επιχειρήσεις που έχουν υψηλές δυνατότητες ανάπτυξης. Παρουσιάζοντας ένα σταθερό επιχειρηματικό σχέδιο και επιδεικνύοντας ισχυρές δυνατότητες ανάπτυξης, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να προσελκύσουν επενδύσεις από αυτούς τους τύπους επενδυτών.

Τι πιστεύετε ότι επιφυλάσσει το μέλλον για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και τι ρόλο θα παίξουν στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της χώρας;

Καθώς η χώρα συνεχίζει να ανακάμπτει, θα υπάρξουν επίσης αυξανόμενες ευκαιρίες για τις μικρές επιχειρήσεις να επεκταθούν σε νέες αγορές και βιομηχανίες. Διερευνώντας νέες ευκαιρίες και αναπτύσσοντας καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Συνέντευξη 5

Τι ρόλο παίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην οικονομία της Ελλάδας;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα είναι κρίσιμες για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη μείωση της ανισότητας. Προσφέρουν ευκαιρίες σε μειονεκτούσες ομάδες, όπως οι νέοι και οι γυναίκες, να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να αποκτήσουν πολύτιμες δεξιότητες και εμπειρία. Αυτό βοηθά στην οικοδόμηση μιας πιο χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης οικονομίας για όλους.

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στις ευκαιρίες απασχόλησης;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα προσφέρουν μια σειρά από ευκαιρίες απασχόλησης, από θέσεις πλήρους απασχόλησης έως μερική απασχόληση και ευέλικτες ρυθμίσεις. Αυτό επιτρέπει στα άτομα να βρουν εργασία που ταιριάζει στον τρόπο ζωής και τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις, συμβάλλοντας σε μια υγιή ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και προάγοντας τη συνολική ευημερία.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα σήμερα;

Η πανδημία COVID-19 έχει φέρει πρωτόγνωρες προκλήσεις στις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Τα lockdown και οι περιορισμοί ανάγκασαν πολλές μικρές επιχειρήσεις να κλείσουν ή να μειώσουν τις δραστηριότητές τους. Ακόμη και καθώς η οικονομία ανοίγει ξανά, οι μικρές επιχειρήσεις συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν αβεβαιότητες και διαταραχές, που μπορεί να κάνουν δύσκολο τον σχεδιασμό για το μέλλον και τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων.

Ποιες πολιτικές ή μέτρα έχουν ληφθεί για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα;

Ως απάντηση στην πανδημία του COVID-19, η ελληνική κυβέρνηση έχει εισαγάγει μια σειρά μέτρων για τη στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιδοτήσεων μισθών, των φορολογικών αναβολών και των εγγυήσεων δανείων. Επιπλέον, η κυβέρνηση έχει θεσπίσει ένα πρόγραμμα στήριξης για αυτοαπασχολούμενους, το οποίο παρέχει οικονομική βοήθεια σε όσους έχασαν εισόδημα λόγω της πανδημίας. Αυτά τα μέτρα στοχεύουν να βοηθήσουν τις μικρές επιχειρήσεις και τους επιχειρηματίες να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας και να αναδυθούν ισχυρότεροι από την άλλη πλευρά.

Πόσο σημαντική είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα για να παραμείνουν ανταγωνιστικές οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα;

Η καινοτομία και η δημιουργικότητα μπορούν να βοηθήσουν τις μικρές επιχειρήσεις να επεκταθούν σε νέες αγορές και να εξερευνήσουν νέες ευκαιρίες. Με τη συνεχή καινοτομία και προσαρμογή, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να παραμείνουν μπροστά από τις τάσεις της αγοράς και να αξιοποιήσουν τις αναδυόμενες ευκαιρίες, οι οποίες μπορούν να τις βοηθήσουν να αναπτυχθούν και να επιτύχουν μακροπρόθεσμα.

Πώς έχουν προσαρμοστεί οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα έχουν δημιουργήσει δίκτυα και συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις και οργανισμούς να μοιραστούν πόρους και τεχνογνωσία. Αυτό βοήθησε τις μικρές επιχειρήσεις να ξεπεράσουν ορισμένες από τις προκλήσεις που σχετίζονται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό, όπως η έλλειψη πόρων και τεχνογνωσίας, και να παραμείνουν ανταγωνιστικές στο μεταβαλλόμενο οικονομικό τοπίο

Πώς συμβάλλουν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα στην ανάπτυξη και ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών;

Τέλος, οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Παρέχοντας ευκαιρίες σε άτομα να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία μιας κουλτούρας καινοτομίας και επιχειρηματικότητας που μπορεί να οδηγήσει στην οικονομική ανάπτυξη και ανάπτυξη στην τοπική κοινότητα.

Ποιες είναι μερικές επιτυχημένες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία;

Η Frezyderm, μια εταιρεία περιποίησης δέρματος που παράγει προϊόντα περιποίησης υψηλής ποιότητας, είναι μια άλλη επιτυχημένη μικρή επιχείρηση στην Ελλάδα. Τα προϊόντα της Frezyderm πωλούνται σε περισσότερες από 35 χώρες παγκοσμίως και η εταιρεία έχει κερδίσει πολλά βραβεία για τα καινοτόμα προϊόντα και τις επιχειρηματικές πρακτικές της.

Πώς μπορούν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους για να αναπτυχθούν και να επεκταθούν;

Οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πόρους και υποστήριξη από θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και επιταχυντές. Αυτά τα προγράμματα παρέχουν εκπαίδευση, καθοδήγηση και άλλους πόρους για να βοηθήσουν τις μικρές επιχειρήσεις να αναπτυχθούν και να επιτύχουν. Ορισμένες θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και επιταχυντές προσφέρουν επίσης ευκαιρίες χρηματοδότησης σε πολλά υποσχόμενες νεοφυείς επιχειρήσεις.

Τι πιστεύετε ότι επιφυλάσσει το μέλλον για τις μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα και τι ρόλο θα παίξουν στην οικονομική ανάκαμψη και ανάπτυξη της χώρας;

Τέλος, οι μικρές επιχειρήσεις θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στην Ελλάδα. Αγκαλιάζοντας βιώσιμες επιχειρηματικές

πρακτικές και προωθώντας φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και υπηρεσίες, οι μικρές επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία μιας πιο βιώσιμης και ανθεκτικής οικονομίας για το μέλλον.